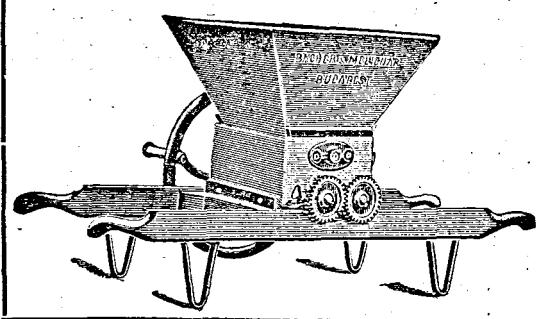
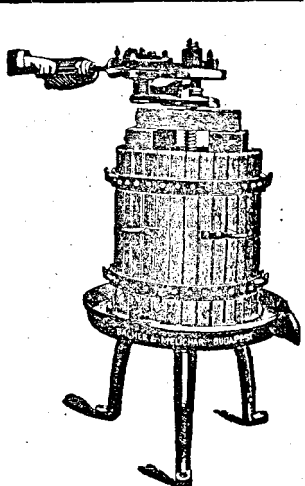

ERDÉLYI GAZDA

„MABILLE“ ÉS „EXPRESS“

SZŐLŐPRÉSEK,
= legujabb szabad. kuphengeres =
SZŐLŐZÚZÓK

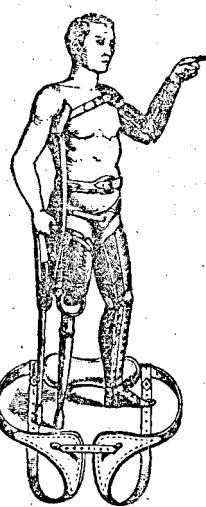

a legtökéletesebb és legjobb kivitelben, a legnagyobb munkaképességgel,
olcsó ár s kedvező feltételek mellett.

1266.

Addig mig borpréseimet meg nem tekinti, szükségletét ne fedezze.

SZÜCS ZSIGMOND
Budapest, VI., Nagymező-utca 68. szám.

Specialista
sérvkötőkben!

KELETI-féle legujabb cs. és kir. szab. sérvkötő pneumatikus gummi-pelottával, a legtökéletesebb a maga nemében!

Árak: Egyoldalu . . . 12 korona.
Kétoldalu . . . 24 korond.
Tegyevészeti gyáramban teljes jótállás és legutányosabb árak mellett készülnek továbbá:

műlábak és műkezek,
amputáltak részére.

Műfűzők és egyenestartók
ferdennöttek részére.

Járó- és támgépek
comb-, térd- és bokaizületgyulladásnál stb.

Haskötők gyomorhaj, vándorve-
se, köldöksérv és lógó
has ellen. Görcsér harisnyák.

Legujabb 1905. évi körülbelül 3000 diszes ábrát tartalmazó árjegyzéket titoktartás mellett küld ingyen és bérmentve.

KELETI J. orvossebészeti műszergyáros Budapest,
IV., Koronaherceg-u. 17.

1452 (a főtisztelendő Servita-rend zárdapalotájában)

Gyár: Központi városház. Alapítva: 1878

Ötvös-borok.

Minden mennyiség és minőségben egyedül kaphatók

Ötvös Dánielné
bornagykereskedő pinczejéből

Telefon 511. Kolozsvár. Telefon 511.

Vezérképviselője: A Münchener Pschor és a Pilsener I., Részvény Kőbányai Polgári és Temesvári gyártelep sörfőzdéknek.

Udvari Szállítója:

Ő Felsége a magyar királynak és osztrák császárnak.

Ő Felsége a német császárnak és porosz királynak.

Haszonbért keresek

150—300 kat. holdig terjedő jó minőségű hirtokot Október, esetleg Április 1-sőre.

Mint több évi praksissal bíró gazdatiszt, fixadminisztrátóra, esetleg százalékos nagyobb gazdaság vezetését is elvállalom

Közvetítők szerényen díjaztatnak. — Ajánlatokat kérek. Buzás-Bocsárd, u. p. Karácsonyfa.

1592 **Szövérdffy Árpád.**

Őszi trágyázáshoz a

THOMAS-SALAKLISZT

csillag védjeggyel

helyesen alkalmazva, minden növénynek legjobb és legolcsóbb foszforsavas műtrágyája. — Kívánatra szakmunkákkal és árajánlattal készségesen szolgál: 1511

Kalmár Vilmos,

Budapest, VI., Teréz-körút 3.

a Thomasphosphatfabriken G. m. b. H., Berlin magyarországi vezérképviselője.

Óvakodjunk a hamisításoktól és figyeljünk a védjegyre!
Minden zsák ólomzárral és tartalomjelzéssel van ellátva.

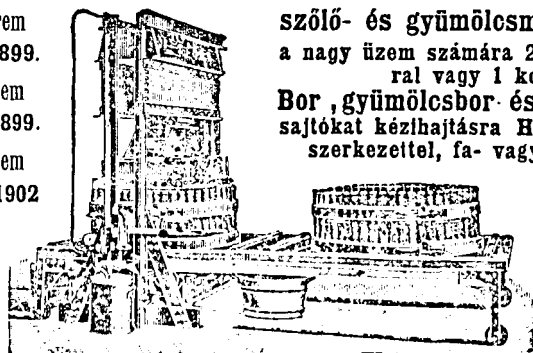
Hydraulikus sajtók

Arany érem
Szeged 1899.

Arany érem
Budap. 1899.

Arany érem
Pozsony 1902

hydraulikus sajtóért.

szőlő- és gyümölcsmust sajtólásra a nagy üzem számára 2 kitalható kosárral vagy 1 kosárral.

Bor, gyümölcsbor és gyümölcsnedvsajtókat kézhajtásra Herculesnyomóberőszerkezettel, fa- vagy vastányérral.

Gyümölcs- és szőlő-öplőket, bogozógépeket,

Gyümölcs-aszáló készülékeket gyártanak és szállítanak jótállás mellett, mint különlegességet a legujabb szerkezetben

Mayfarth Ph. és Ta., Bécs, II/1.

különlegességi gyár gyümölcserőteljesítési gépekben.

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve. Megrendelések idejékorán kéretnek. 1679

**AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET-, AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS AZ ALSÓFEHÉR-
VÁRMEGYEI GAZDASÁGI EGYLET ÁLTAL EGYÜTTESEN**

— A NAGYMÉLTÓSÁGÚ FÖLDMIVELÉSÜGYI MINISZTER ÚR ERKŐLCSI ÉS ANYAGI TÁMOGATÁSA MELLETT —

NAGY-ENYEDEN

1905. évi szeptember hó 30. és október 1., 2. és 3-án rendezendő

ERDÉLYRÉSZI

MEZŐGAZDASÁGI KIÁLLITÁS

(Gazdasági gép, eszköz, szerszám, kellék- és anyag; termés, gyümölcs, szőlő és bor)

1. Napirendje:

I. Első nap: (Szombat) Reggel 8—10 óráig: A bíráló bizottságok működése és a bírálat eredményének kifüggesztése. Dél előtt 10 órakor: Megnyitás. A kiállítás megtekintése. Délben 1 órakor: Közébed (közelebbi tudnivalók a helyszínen!) Délután 3—6 óráig: Zene a kiállítás területén. Este 6 órakor: a kiáll. terület elzárása.

II. Második nap: (Vasárnap) Reggel 7 óráig: A kiállítás megtekintése. Délután 2—6 óráig: Zene.

III. Harmadik nap (Hétfő) ugyanaz, mint a második napon.

VI. Negyedik nap: (Kedd) Reggel 7-től este 6 óráig: A kiállítás látogatása. Délután 2—5 óráig: Zene. Délután 5 órakor: A díjak és kitüntetések ünnepélyes kihirdetése és kiosztása.

Délután 1/2 6 órakor: Az ingyentárgysorsjáték húzása és a nyeremények kiosztása.

2. A kiállítás belépő-jegyei:

1. Állandó belépőjegy, mely mind a három napra, bárhányszori belépésre jogosít, egy személyre: 1 korona. 2. Napijegy, egyszeri belépésre egy személyre: 50 fillér. 3. Diák- és katonajegy egy belépésre, egy személyre: 40 fillér. 4. Gyermekek-jegy: 20 fillér.

A kiállítási ingyen tárgysorsjáték húzásán minden belépő-jegy (diák, katonajegy és gyermek-jegy is) a rajta levő egy számmal játszik.

Osszesen 50 nyeremény.

Főnyeremény: 1 hordó erdélyi hegyaljai aszú bor.

3. Elnökség, rendező- és bíráló-bizottságok:

A kiállítás díszelnöke: Gr. Desseoffy Aurél v. b. t. t. az O. M. G. E. elnöke.

Elnökök: Cs. Szabó József az E. G. E. elnöke és Zeyk Dániel főispán az A. G. E. elnöke.

Alnökök: Gr. Teleki Árvéd, gr. Bethlen Sándor, gr. Miksa Kelemen és Szász József alispán.

Kiállítási titkárok: Jeszenszky Pál, O. M. G. E. titkár, Tokaji László E. G. E. titkár és Székelyhidy Viktor A. G. E. tb. titkár.

I. Rendező-bizottság:

Elnök: Szász József alispán.

Alnöök: Dr. Varró László polgármester.

Előadó: Tokaji László E. G. E. titkár.

Tagok: Balogh Ferenc, Bartha Zsigmond báró Bánffy Kázmér, Czirner Ákos, Dancs Mózes, Dezső Dénes, Dezső Zsigmond, Fischer J., Gálffy János, Inczédi Joksmann Ödön, Lázár István, dr. Lengyel György, Nagy Pál, Papp János dr. Sándor Jenő, dr. Szaniszló Albert, Székely Ödön, Török Bertalan, Weinrich Frigyes, dr. Winkler Albert, Zsombory Sándor.

II. Gépeket bíráló-bizottság:

Elnök: Gr. Teleki Árvéd. Alnöök: Bolla Mihály m. tan. Előadó: Sporzon Pál. Tagok: Glück Adolf, Gölnér János, Jeszenszky Pál, Karkoványi Ákos, br. Kemény József, Koós Mihály, Lészai Ferenc, Vinczenti Miksa, Zöld József.

III. Terményeket bíráló-bizottság:

Elnök: Gr. Bethlen Sándor. Előadó: Gálffy János. Tagok: Br. Bánffy Kázmér, Cséser Lajos, Dezső Zsigmond, Dobolyi Zsigmond, Gáspár János, Gáspár József, br. Kemény Pál, dr. Lengyel György, Rados Dávid, Ritter Gusztáv, Szalánczy Jenő, Szász István, Székelyhidy Viktor.

4. A kiállítás tárgyal:

I. A gépkiallítás keretében:

a) Mezőgazdasági gépek: Ékek, vetőgépek, boronák, hengerek; kapáló-, kaszáló- és aratógépek; cséplőgépek, rosták, osztályozók; motorok; takarmányprések; lóherfejtők; tengeriszár-tépők; súlymérők; malomszerkezetek; rétvontozási és talajjavítási, állattenyésztési, tejgazdasági, szőlő- és borgazdasági, erdőszeti, gyümölcsészeti, kertészeti, baromfitenyésztési, méhészeti, selyemtermelési, vadászati, halászati és más gazd. mellékágazati gépek Járművek,

b) Felszerelések, eszközök, termények, állatorvosi és vegyi szerek, műtrágyák és anyagok stb.

c) Háztartási gépek, cikkek és eszközök.
d) Mezőgazdasági háziipari készítmények.
e) Mezőgazdaságot érdeklő új találmányok.

A gépkiallítás tárgyai lehetőleg működésben is bemutatandók. A talajművelő stb. gépek bemutatásához szükséges területek és anyagok közvetlen a kiállítási helyiség mellett rendelkezésre állanak.

II. A terménykiállítás keretében:

a) Csemege és borszőlő kollekciók, ezekkel együtt: palackborok.

b) Gyümölcsök (alma, körte, szilva, dió, stb.)

c) Kalászosok, szalmásan és magban; mezőgazdasági termények és termékek; kertészeti, tejgazdasági, baromfitenyésztési, selyemészeti stb. produktumok; komló cukorrépa és más ipari és olaj-növények, vetőmagvak, stb.

Mind ezek külön-külön és csoportosan (kollekciókban) is kiállíthatók.

Vármegyei gazdasági egyletek kollektív részére külön helyek és kedvezmények adatnak.

III. Baromfiak, a kiállító saját ketreceiben, szintén bejelenthetőek verseny esetében díjaztatnak.

5. A kiállítandó tárgyakért fizetendő helydíjak:

I. Gépek stb. térdíjai:

5 □ meter tér (melynél kevesebb nem igényelhető)	díja:	25 kor.
6 " " " " " " " " " "	"	30 "
10 " " " " " " " " " "	"	46 "
16 " " " " " " " " " "	"	70 "
20 " " " " " " " " " "	"	82 "
30 " " " " " " " " " "	"	110 "
50 " " " " " " " " " "	"	160 "
100 " " " " " " " " " "	"	270 "
150 " " " " " " " " " "	"	360 "
200 " " " " " " " " " "	"	420 "

200-an felül: minden további □ meter a 1 kor.
b) A csarnokban (egy kiállító részére kevesebb, mint 4 □ meter, nem igényelhető.)

1) falterület: □ metere a 6 kor.

2) alapterület: □ metere a 8 kor.

II. Termények stb. térdíjai:

a) A szabadban:

3 □ meter tér díja 10 kor.

6 " " " " " " " " " "

10 " " " " " " " " " "

15 " " " " " " " " " "

20 " " " " " " " " " "

és minden további □ meter tér díja a 60 fillér.

b) A csarnokban: (egy kiállító részére legalább 1 □ meter és legfeljebb 8 □ méterig):

1) falterület: □ metere a 5 korona.

2) asztalterület: " " " " " " " " " "

NB): Asztalterület rendelkezésnél a kiállítás által adott gyümölcs-tányérok használatáért darabonként még külön 10 fillér fizetendő.

Asztalokat a rendezőség fog felállítani.
3) Csak tányéron való elhelyezés (tányérok a rendezőség ad és egy tányéron elfér 3—6 kg gyümölcs, vagy termés) tányéronként a 1 korona számítottatik.

Egy tányérban (a kerek tányérok átmérője kb. 30. cm.) csak egy fajta helyezhető el. (Almából, körteből 6—18 darab., szőlőből 6—20 fürt stb., nagyság szerint)

Vetőmagból, gabonából: 1—1¼ kilogramm.

Borból, folyadékokból 2—3 liter küldendő be.

6. Kitüntetések és díjak:

I. A gép- stb. osztálynál:

1. Érmek:

1 állami arany érem,

2 kiállítási arany érem,

5 állami ezüst érem,
2 kiállítási ezüst érem,
9 állami bronz érem,
5 kiállítási bronz érem.
2. Diszoklevelek.

II. A terményosztálynál:

1. Érmek:

1 állami arany érem,

3 állami ezüst érem,

4 állami bronz érem.

4 kiállítási bronz érem.

2. Diszoklevelek.

3. Arany és pénzdíjak:

a) Állami díjak aranyban. (Adományozta a Nagym. Földm. Miniszter úr)

1 első aranydíj . . . 100 korona,

2 második aranydíj a 50 "

4 harmadik aranydíj a 30 "

9 negyedik aranydíj a 20 "

b) Pénzdíjak (kizárólag alsófehérvármegyei belső részére, (Adományozta az Alsófehérmegyei Gazd. Egyesület.)

Búzára, rozsra, tavaszbúzára, zabra és tengerire: egyenként 1—1 első díj a 10 korona és 2—2 második díj a 5 korona, összesen 5 első és 10 második pénzdíj.

Gyümölcsre: 1 első díj a 20 kor.; 3 második díj a 10 kor. és 5 harmadik díj a 5 korona.

Kerti veteményre: 5 díj a 5 korona.

4. Magánosok által kitűzött pénzdíjak — minden osztályban.

Ha a bejelentések aránya azt indokolta és szükségessé teszi, a fent jelzettek kivül, még újabb kiállítási érmek is fognak kitűzteni. Magánosok által adományozandó díjak a terményosztály részére a rendezőség által köszönettel fogadtatnak és az adományozó nevének feltüntetésével, ki fognak tűzteni és osztatni.

7. Bejelentések.

A kiállítási tárgyak bejelentései, a kibocsátott bejelentési lapokon, legkésőbb 1905. évi augusztus hó 31-éig, a helypénzzel (terményeknél: esetleg tányérdíjjal) és az esetleges tűzbiztosítási díjjal (1000 k. érték után 7 kor.) egyszerre küldendők be és pedig:

1. A gép-osztály részére történő bejelentések és díjak: »Erdélyi Gazdasági Egylet Titkári Hivatala — Kolozsvár« címen,

2. a termény-osztály részére történő bejelentések és díjak: »Gálffy János vincellérképezdei igazgató Nagyenyed« címen.

Esetleges egyéb felvilágosítások a rendező-bizottság előadója (Tokaji László titkár Kolozsvár, Petőfi-utca 7. sz.) által — szóbelileg, vagy levélben — készséggel megadatnak.

Szeptember 20-ától kezdve minden írásbeli és szóbeli tudakozódás a Kiállítási irodához, Nagyenyedre intézendő.

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.,
1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS ERDÉLYRÉSZI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, PETŐFI-UTCA 7. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Az erdélyrészi telepítésről. (—i.)	483
A bordeauxi-léről és annak hatásáról. <i>Dr. Ejnry Lajos.</i>	484
Juhászataunkról. <i>Hadviger Albert. II.</i>	486
Öreg fák átültetése.	487

Tárca:

A japáni mezőgazdaság. <i>P. J. IV.</i>	484
---	-----

Kisebb szakközlemények:

Apró vagy nagy burgonyákat vessünk? — Hogyan tarthatjuk jó karban a székérekereket?	487
--	-----

Irodalmi szemle:

Könyvismertetés	487
---------------------------	-----

Vegyes közlemények:

Hírek a nagyenyedi kiállításról.	488
Az ideai termés.	488

Hirdetések.

Az erdélyrészi telepítésről.

(—i.) Egy mindenek fölött álló fontos kérdés ez, mely aktualitását nálunk még igen sokáig nem veszíti el és az azzal való foglalkozás, a mostani bizonytalan viszonyok között is, nemcsak időszerű és hasznos, de egyenesen: kötelesség.

Az erdélyi hazarész magyar jellegének megőrzését és egyben Erdélynek örök időkre magyar kézben való megtartását jelenti az, ha a telepítési akció fokozatos munkája sikerrel fog járni. Mert mindig: azé lesz az ország, akié a föld.

Ma még a miénk az erdélyi földterület nagyobbik fele, mondjuk — talán — háromötöde. Azonban a legujabb idők szomorú tapasztalata szerint, ez az arány nem javul, hanem észrevétlenül rosszabbodik.

A bajon segíteni hivatva vannak: a magyar társadalom és a magyar állam. A társadalom a maga számos szervezetével, összehordott százezeivel és millióival és az állam, az ő hatalmával és nagy anyagi erejével.

Láttuk, hogy a magyar társadalom mindezeidig majdnem semmit sem tett ez irányban s hogy nemzetiségeink okos és céltudatos, lassu, de állandó hódítása a mi társadalmi szervezeteinket teljességgel nem tudja hasonló módorú ellensúlyozó elhatározásra, működésre indítani.

A mi pénzügyeink, a mi nagyobb közcélú társadalmi intézményeink, elijesztő érzéketlenséget tanúsítanak e nagy létkérdéssel szemben s hogy ez a letargia megszűnjék s egészséges, erős, pezsgő áramlatnak adjon helyet, bizony arra előbb alig lehet kilátásunk, mint mikor majd mi leszünk a »nemzetiség« bérce kis hazánkban!

Az állam segítségébe kell tehát vetnünk minden reményünket ebben is, mint mindenben. Ma is, holnap is, holnapután is.

Ismerjük, hogy mit tett az állam e kérdésben eddig. Sok jóakarattal, nagy apparátussal, de kevés áldozattal és részben hibás alapokon, külföldi — nem a mi vérünkhöz való — mintákra, elenyésző csekély sikereket ért el a magyar kormányzó hatalom.

A segítés eszköze — hasonló helyzetben — minden államban: a telepítés. Ez az eszköz azonban másformájú kell hogy legyen a germán-, más a latin és megint más a keleti vérű, hajlamu, szokásu és karakterű nemzeteknél.

Kétségtelen, hogy a helyes formát, a megfelelő kivittelt, éppen minálunk, a magyarok telepítésénél a legnehezebb eltalálni.

A mi nemzetünkben minden másokénál jobban ki van fejlődve annak a kis darab helynek a szeretete, ahol születünk, ahol felnőtünk. Nem szeretünk költözködni s ha már megindulunk, akkor túl a tengerig meg sem állunk. Nem szívesen hagyjuk el közvetlen környezetünket sem. Ragaszkodunk régi szokásainkhoz és a számitó munkásságnál, a lassu gyűjtésnél még mindig inkább jellemez minket a kényelem szeretete és a számitás nélküli élet.

Ezekkel a körülményekkel sem számoltunk eddigi telepítéseinknél.

És nem voltunk emberei annak sem, hogy az a szegény ember-tenyészanyag az új földet és házat legalább reális árban tudja megszerezni magának.

Adtunk a mi telepeseinknek a kellenél kétszer nagyobb területet és díszes külsejű lakóházat; mindkettőt borsos árban és aztán rájuk bízuk, hogy építsenek és éljenek tovább! . . .

Nem alkalmazkodtunk a mi népünk igényeihez sem a méretekben, sem az árak szoliditágában.

És kezdtük a telepítést az ország egyik végéből a másikba való átplántálással.

Felesleges a részletezés. Az állami telepítési akció mai képe mindnyájunk előtt ismeretes. Ez a kép pedig nem nyújt garanciát arra, hogy a jövőben nagyobb eredményeket fogunk elérni. Ehhez minket csupán a következők betartása vezethet:

1. A telepítés sikerének legelső feltétele, hogy az arra a célra megszerzett földterületet a telepes olcsón, reális árban kapja.

2. Csak annyit kapjon, amennyit ő maga, családjával, jól meg bír művelni, szóval: 10—15 kat. holdnál nagyobb terület, amely már jelentékeny idegen munkaerőt is kíván, teljességgel nem felel meg a mi népünk igényeinek.

==== **Jobb** ====
==== **és megbízhatóbb** ====
==== **magvak** ====

nem léteznek, mint a minőket
— 31 év óta szállít —

Mauthner Ödön

— cs. és kir. udvari —

magkereskedése

==== **Budapest** ====

VII. ker., Rottenbiller-utca 33. sz.

IV. ker. Kossuth-Lajos-utca 4. sz.

— **ÁRJEJYZÉKEK** —

Ingyen és bérmentve küldetnek.

Az aratási és cséplési Árjegyzékünk

megjelent és azt kívánságra bárkinek ingyen és bérmentve megküldjük. 1006

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete, Budapest, V. Alkotmány-utca 31. sz.

3. A telepes teljesen kész, minden szükséges épülettel felszerelt, belsőséget kapjon. Persze, ezen nem 1200 koronás lakóházat, hanem olyat és olyan értékűt, amilyenben az ő elhagyott vidékén laknak a hasonló sorsúak. A végén is: nem okvetlenül szükséges, hogy itt is a nagy vállalkozók szállítsák az uniformis viskókat.

4. Adja az állam a legszükségesebb gazdasági gép és eszköz felszereléseket is a birtokhoz.

5. A telepestől ne kívántassék egyéb, mint a szükséges állatállomány, vetőmag és annyi készpénz, amennyi egy évi megélhetésre és forgótőkére szükséges.

6. Legelőnyösebb az egyszerű bérleti rendszer. A telepes fizesse az átvett birtok, belsőség és felszerelés reális értéke után azt az évi kamatot, amit az állam kap elhelyezett pénzei után. Így élhető állapotba jut és — éveken át tartó szorgalmas munka és gyűjtés után — a bérelt birtokot tudja és bizonyára akarni is fogja — tulajdonául megszerezni.

7. Telepítésre a lehető közel vidék népei birandók rá és pedig egy községből egyszerre több család együtt viendő át. Itt nálunk, Erdélyben is van minden magyar vidéken egy néhány olyan község, melynek népe otthon már nem bír terjeszkedni. Példák vannak reá, hogy egyes szinmagyar községek nyolc-tíz más község határában is bebíró tulajdonosok.

A magyar parasztnak, a legtöbb vidéken, meglehetősen érzéke van a haszonbérrendszer iránt; ellenben hiába magyarazzuk előtte azt, hogy néki tulajdona az a birtok, amelynek az árát ki nem fizette és nem szívesen megy bele más formájú szerzésbe, mint az »add szá' s ne« való készpénz vétel.

*

Körülbelül ennyi az, amit mi — olvasva Sebess Dénesnek, Marosvásárhely

képviselőjének, hasontárgyu emlékiratát — ahhoz hozzátenni óhajtottunk.

Sebess Dénes, az ő nagyjelentőségű és mindenben alapos, invenciózus munkája végén a következőkben foglalja össze a telepítési akciót vezető földmívelésügyi kormányzat figyelmébe ajánlott idevágó javaslatát:

„1. Az erdélyi részekben bevezetendő actió hagyja figyelmen kívül a szászok által lakott területeket. Fordítsa teljes tevékenységét az oláhokkal vegyesen lakott magyar községekre. A telepítési actió tehát a következő vármegyék területén kezdendő meg: Marostorda, Kisküküllő, Tordaaranyos, Szolnok-Doboka, Kolozs, Hunyad és Alsófehér megyékben.

E területen vegye figyelembe első sorban az itt levő városokat. Munkások, iparosok, kerti gazdaságot űzők telepítésével erősítse azok környekét. Ipartelepek, bányavállalatok mellé munkás telepítéseket mozdítson elő.

Figyelemmel arra, hogy a középbirtok a vármegyékben teljesen magyar kézben van kivételes és megindokolható szükség nélkül nagyobb birtokot ne parcellázzon, hanem erősítse és segítse a középbirtokos osztályt. Tömeges mezőgazdasági munkástelepítésekkel tegye lehetővé, hogy a középbirtokos magyar munkásokat alkalmazhasson. Az eddigi telepítési típusok 20—37 holdas terjedelmükkel nem szolgálják a telepítések igazi célját. Ezek helyett 1—5 holdas telephelyek létesítendőek nagy számmal és pedig nem parcellázás útján — de kisbirtokok vásárlásával, rendezésével és járadék-birtokká történt átalakításával.

2. Minthogy a vármegyékben szétszórta régi, pusztulásnak indult magyar egyházak vannak, erősítse meg azokat, a congrua-törvény alkalmazásával.

3. Egyidejűleg a telepítési actióval, vegye fogantatba az erdélyrészi telekkönyvek általános helyesbítését.

4. A tömeges telepítések eszközzésére legalkalmasabb a járadék birtokrendszer, ennek bevezetése sürgős és fontos érdek úgy a nemzeti birtokpolitika, mint az egészséges hitelpolitika szempontjából.

5. A telepítési actió állami feladatot

képez, állami ellenőrzés alatt áll s azt állami hatóságok végzik.“

Ebben a javaslatban több tartalom, eredetiség és helyes irányjelölés van, mint amennyit néha egy több napos országos ankét produkál.

Ajánljuk mi is komoly figyelemre és követésre.

A bordeauxi-léről és annak hatásáról.

A vizsgálatoknak hosszú sorozata tanuskodik arról, hogy az oldható rézvegyületek úgy a magasabb, mint az alacsonyabb-rendű növények sejtjeire mérgezőleg hatnak.

Millardet azt tapasztalta, hogy a vízben nehezen oldható, valamint az oldhatatlan rézvegyületek az apró szervezeteket, pl. a gombákat megölik. Ezen tapasztalatnak a gyakorlati életben igen nagy fontossága van, s Millardet felfedezése óta az ilyen rézvegyületeket kiterjedten használjuk mint védelmi szert a kulturnövényeink levelein élősködő különböző kártékony gombák ellen.

A bordeauxi keveréket vagy lét, — a mely nem más, mint rézgalic (rézvitriol) oldat és méztej keveréke — mindinkább szélesebb körben alkalmazzák. Millardet eleinte csak a Peronospora által okozott szőlőbetegség ellen használta, ma már alkalmazzuk a *burgonya-vésznel*, valamint gyümölcsfáink védelmének is.

Hogy a bordeauxi keverék hivatásának megfelelően, arra kell törekednünk, hogy a lét a levelekre nagyon finoman elosztva permetezzük. Már gyakran tapasztalták azt, hogy a bordeauxi keverékkel való permetezésnek nemcsak a beteges, hanem még az egészséges növényeknél is jótékony hatása van. Schander (Landwirt. Jahrbücher 33.) ezen jelenséget tanulmány-tárgyává tette, megvizsgálta, hogy miképpen hat a bordeauxi keverék az élő növényre, s hogy mily módon nyilvánul annak hatása a leveleken?

A bordeauxi-lét vagy keveréket legcélszerűbben úgy állítjuk elő, hogy 50 l. vízben feloldunk 2 kg. rézgalicot (rézvitriol), ugyancsak 50 l. vízzel megoltunk 2 kg. égetett meszet, s azután a mézstejet folytonos keverés közben vékony sugárban a rézgalic oldathoz öntjük. Amint e két oldatot összeöntjük, egy finom pelyhes test keletkezik,

AZ „ERDELYI GAZDA“ TARCAJA.

A japáni mezőgazdaság.

IV.

3. Teamentvelés. Selyemtenyésztés. Állattenyésztés.

A tea úgyszólván nemzeti itala a japáninak, melyhez a nap minden óráján szívesen nyul s így érthető, hogy művelése mindenütt el van terjedve. A teacserjét ültetik az egész országban, persze északon kevésbé, mert ott a levéltermés gyengébb minőségű. A teaivást a chinaiaktól tanulták a japánok s csak a kilencedik évszázadban vitték be országukba a cserjét. Magról tenyésztik s évente kétszer szedik a tealeveleket. Az első szedés májusban, a második négy-hat hónappal később történik. A termelő a termést rendszerint valamely gyárosnak, vagy ügynöknek adja el. Japánban úgyszólván csak zöld teát állítanak elő. A leveleket előbb vasedényekben, üstökben gőzölögtetik, azután megaszalják, osztályozzák és festik. A japáni teáról szűrt nedv rendszerint vékony, színe zöldessárga. Ezt a

teát az európaiak nem szeretik s ezért az európaiak által látogatott teaházakban, vendéglőkben külföldi teát szolgálnak fel. A japáni teának korlátolt piaca van, bár nagymennyiségű teát szállítanak Északamerika egyesült államainak területére. Tekintve, hogy az utóbbi években a teaárak lényegesen süllyedtek, igen szép eredmény az 1902. évi 104 millió jen értékű kivitel (1 jen kb. 24 koronával egyenértékű). Az évi teatermés az 1902. évben — beleértve azt is, amit belföldön fogyasztottak el, 62 millió fontot tett ki. A fekete tea nagyrésze Formosából került forgalomba, hol a teatermelésnek szép jövője van. A déli tartományokban néhol vadon nő a teacserje.

Nemzetgazdasági szempontból a teatermelésnél még fontosabb a selyemtenyésztés. Az 1902. évi 272 millió jen értékű összkivitelből 114 millió jen, tehát nem sokkal kevesebb, mint az összkivitel fele, selyemre és selyemárukra esik. Az eperfa és selyemtenyésztés a kereskedelmi sorompók ledöntése óta lényegesen emelkedett. Ez a legjobb mód Japánban arra, hogy a paraszt szabad idejét

jövedelmezővé tegye, mert a selyemgombolyítást minden időben jól lehet végezni. A közönséges selyemfonó mellett némely vidéken eredeti japáni (tölgy) fonószékét (Yama-mat) használnak. A termelés mennyisége legalább is annyi, mint Itáliában s e tekintetben csak China szárnyalja túl Japánt. Tokiótól északra vannak a főszelvénytermelési kerületek — szinte mind olyan vidékeket ölelve fel, melyeket a félreeső fekvés és kedvezőtlen közlekedési viszonyok oly iparág fölkarolására készítették, mely kis súly és térfogat mellett is nagy értékű árut bocsát forgalomba s így a termelők könnyebben elviselhetik a magas szállítási árakat. A selyemvidékek képe a szemre is kedves, virágzó. Japánban a selyemiparnak nagy jövője van.

Az állattenyésztés szerepe alárendelt. Az állatállomány jelentéktelen, mert szokatlan volt s még mindig lassan terjed a húsfogyasztó hajlandóság. A szarvasmarhaállomány pl. 1882-től 1889-ig 1,160 000-ról csak 1,252.000-ra emelkedett. Ezelőtt nem is tenyésztettek szarvasmarhát hús, tej, vaj nyérése céljából, hanem legfeljebb csak imitt-amott az emberi

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható.

Divatos férfi ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kékzöldek és finom angol és francia zsebkendők.

Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, háló ingek és kabátok.

Fü és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagy raktára

Kolozsvárt, Deák Ferencz-u. 3.

1006

Matrác, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szakszerűen készítve, olcsó árban található.

Minden fajtájú és nagyságú szalon, ebédlő és futószőnyeg, gyapjú és csipke függönyök.

Amerika önműködő ablak-roletták egyedüli főraktára.

amelyet *réz-hidroxidnak* nevezünk. Ez olyan féle test, mint a vasrozsa. A réz-hidroxid nehezen oldódó test, ez képezi a bordeauxi keveréknek legfontosabb részét. miután ez hat a károkat okozó gombákra ölöleg.

A bordeauxi keverék a növények leveleire igen jól tapad, az eső igen nehezen mossa le, úgyannyira, hogy egyszeri permetezés 3-4 hétre is elegendő védelmet nyújt. Sokan, hogy a bordeauxi keverék tapadóképeségét még inkább növeljék, a keverékhez cukrot vagy melaszt is adnak.

Ha jó hatást akarunk elérni, akkor a keveréket használat előtt jól össze kell keverni, s lehetőleg friss és finoman elosztott állapotban vigyük a levelekre.

A leveleken az egyes cseppecskék körül a levegő hatására egy szénsavas mészből álló kéreg keletkezik, amely időközben az esőtől és harmattól részben kilugoztatik, míg a finom réz-hidroxid részecskék az egész levél felületen eloszolnak; ez a test aztán gombaölő illetőleg védő hatását kifejti, még pedig legjobban akkor, ha a lé friss, és ha száraz időjárás alatt permeteztünk vele.

A bordeauxi keveréknek legfontosabb része, a réz-hidroxid, elegendő mennyiségű mészt jelenlétében teljesen oldhatatlan. Erről *Schander* meggyőződött úgy, hogy a bordeauxi keverékkel permetezett lapuról és rhabarbráról lecsepegett vizet megvizsgálta, s abban még a legérzékenyebb szerekkel sem tudta a rezet kimutatni. *Schander* tapasztalataiból kifolyólag nem teszi magáévá sokaknak azon véleményét, mely szerint a permetezett levelek felületén sok *oldható részvegyület* keletkezik s ez ölné meg a gombákat illetőleg azoknak spóráit.

Schander ezzel szemben *Clark* nézetét fogadja el, mely szerint a levelekre tapadt részvegyületből maguk a gombák oldanak fel annyit, mint amennyi az ő elpusztításukra elegendő.

A gyakorlati gazdák gyakran észlelhetik azt, hogy a bordeauxi keverék egyes növények fejlődését előmozdítja. A jótékony hatás különösen a fokozott áthasonításban, az áthasonítási termékek többletében, az élet meghosszabbításában és a levelek munkaképességében nyilvánul.

Sorauer, *Liebscher* szintén tanuskodnak a bordeauxi-lé ezen jó hatásáról, s különösen burgonyánál észlelték gyakrabban.

Másrészt a bordeauxi lének mérgező hatása is ismeretes, *Schander* erről meggyőződött azon kísérleteivel, melyet a barack és almafán, továbbá bab, napraforgó, csészekürt és fuchsia levelein végzett. Ezeknek levelei bordeauxi-level való permetezés után részben elhaltak és lehullottak.

Schander számtalan kísérletet végzett, hogy megállapíthassa, vajjon a bordeauxi-lének melyik azon része, amely a levelek fejlődését előmozdítja?

A búvárok legnagyobb része a bordeauxi lé jó hatását a benne levő *réz-hidroxidnak* tulajdonítja, csak a hatás módja felől eltérők a vélemények. Sokan azon a véleményen vannak, hogy a rézsó anélkül, hogy a levélbe benyomulna, a sejtekre izgatólag hat.

Napjainkban nagyon sok jelenséget igyekeznek a villamossággal megmagyarázni, így ebben az esetben *Rumm* is a réz-fejlesztő hatását úgy magyarázza, hogy a réz a levél sejtjeiben levő nedvekre villamos hatást fejt ki, miáltal a sejtnevek ereje növeltetik, s így a *levélzöld* (chlorophyll) nagyobb mennyiségben képződik.

Más kutatók ezzel szemben azt állítják, hogy kis réz-részecskék bizonyos nedvek segítségével, vagy anélkül a levelek sejtjeibe nyomulnak és itt a sejtek nedvére vegyi-életteni ingert fejtenek ki, s ezen kívül a réz itt még mint tápanyag is szerepelne.

Ezen állítás hívei ugyanis azon tételből indulnak ki, hogy a különböző mérgek nagy higitásban a szervezetekre nézve nemcsak ártalmatlanok, hanem azokra inkább jótékonyan hatnak.

Azt, hogy a réz a levél sejtjeibe benyomul, határozottan nem cáfolhatjuk meg, mert benyomulhat a réz oly parányi mennyiségben, hogy azt a mai vizsgálati módszerekkel a sejtek nedvében nem mutathatjuk ki. A réznek a sejtekbe való benyomulását tehát nehéz megcáfolni, de még nehezebb azt bebizonyítani.

Schander mindezek dacára azt állítja, hogy a levelek külső része megakadályozza a réznek a sejtekbe való benyomulását. Kísérletei közben különböző erősségű mésztartalmú oldatot és bordeauxi-lét fecskendezett be különböző növények leveleibe; azt tapasztalta, hogy ha megsebzés által réz jut a levelek belsejébe, bizony ártalmasan hat az azokra még akkor is, ha a részvegyület

1 : 100,000,000 higitásban alkalmazzuk is. 0,001%-os rézgalic oldat nemcsak a megsebzett, hanem a sértetlen levélre is károsan hat.

Schander szerint tehát a levelek, ha a réz a bordeauxi-léből bármiféle módon is jut azokba, többé-kevésbé károkat szenvednek.

Többen állítják azt is, hogy a talajba fecskendezett bordeauxi-léből a növények gyökereikkel felveszik a rezet, s ez a növények összfejlődésére jótékony hatással van. Ezen állításnak *Schander* kísérletei ellentmondanak.

A talajban levő réz-sóknak mérgező hatása a talajviszonyoktól is függ; kisebb mértékben nyilvánul ez a humus-dús és agyagos talajokban, mivel ezek a réz-sókat jelentékeny mennyiségben képesek elnyelni és visszatartani, de a réznek legkisebb fölöslege itt is mérgezőleg hat.

A megejtett vizsgálatokból kifolyólag *Schander* valószínűtlennek tartja, hogy a réz direct úton a növények fejlődésére jó hatással volna.

Cuboni, *Frank*, *Krüger*, *Aderhold*, *Bayer* stb. különböző növényeken mésztajjal való permetezés által terméstudományt értek el, a melyből kifolyólag azonban nem következtethetjük azt, hogy a bordeauxi-lé mésztartalmának is jótékony hatása van.

A bordeauxi lének a növények fejlődésére gyakorolt kedvező hatását *Schander* az ide vonatkozó irodalmi adatok és nagyszámú kísérletei alapján a következőleg magyarázza: a bordeauxi-level való permetezés után a leveleken egy finom réteg képződik, amely a levelek áthasonító-tevékenységére, illetőleg a levelek által eszközölt kiválasztásra befolyást gyakorol. A bordeauxi-lé jótékony hatása főleg arra vezethető vissza, hogy a leveleken képződött réteg a levélzöldet megvédi az erős napsugarak bontó hatásától.

Ugyanilyen alapon hatnak a felhított mészt, kénpor stb. is. Miután a képződött réteg csökkenti a kiválasztást, (transpiratio) a permetezett levelek-összettel sokkal tovább megtartják zöld színüket. A gyakorlatban napos és száraz időjárás esetén ajánlatos töményebb lével permetezni, mert így pl. a szőlő az erős napsütéstől jobban megóvódik. A leveleken képződött réteg a kiválasztást (transpiratio) valószínűleg az által csökkenti, hogy a levelek tulságos átmelegedését meggátolja.

A gyakorlatban gyakran előfordul, hogy

erő pótlása végett. Ezért a paraszt rendszerint csak egy, nagy ritkán két szarvasmarhát tartott.

A számár, öszvér, sertés, juh és kecske éppen teljesen ismeretlen volt s csak azóta került be, hogy megnyitották az országot az európaiak előtt.

A japáni szarvasmarhának több fajtáját különböztetjük meg. A hegyifajta többnyire egyszínű, fekete, nyomott s mégis vékony termettel. Valószínű, hogy e hegyifajták indiai ágról származtak le.

Az alföldi fajta ezzel szemben otromba, esetlen állat, hasonlatos a podolia-kelet-európai pusztai szarvasmarhához. Nem dönthetjük el, hogy vajjon ez az alföldi faj japáni benszült-e, vagy — ami valószínű, úgy került be Khinából. Az alföldi faj igavonó képessége kiváló és jóval nagyobb, mint a japáni lovaké. Ezért a bikát városokban régi időtől fogva csaknem csupán terheszekerek elé fogják. A marhákat Japánban rosszul táplálják és rosszul gondozzák. Mindent etetnek velük, ami a gazdaságban elhull és megmarad, éppúgy, mint nálunk a disznókkal. Nyáron zöldtakar-

mányt, télen apróra vágott rizsszalmát. a mezei munka idején pedig főtt kölest és babot adnak eléjük. Annyit mindenestre állíthatunk, hogy mihelyt a hús-, tej- és vajfogyasztás lendületet vesz, Japán az ő mai fajtáiból hizékony és jó tejelő-fajtát nevelhet.

A loállomány természetesen nagy jelentőséggel van a japáni hadsereg harcászata számára s e tekintetben kevésbé aggályos az állomány kicsisége, mint inkább a faj silánysága. Az a leírás, amit egy japáni tudós tollából a japáni lóról olvasunk, éppen nem hízogó: „A mongol fajhoz tartozik, kis, alacsony termetű. Egész mivolta hízogó, meglehetősen vastag, nehéz feje, értelmes kifejezése van, erős nyak, aránylag vaskos csontok, nagy has és széjjelálló hátsó lábak jellemzik; ám a melle és első lábai meglehetősen jók. Üge téshez általában gyenge, hamar izzad és hízogó.” Mást helyt megint így nyilatkozik a japáni író: „A japáni ló kicsiny és gyenge, úgy, hogy némely munkához, mint nehéz szekerek vontatásához szünet alkalmatlan, lovaglásra sem éppen rátermett, mert nagy hasa van és hamar izzad.” Ha lovaglásra nem jó, huszárló-

nak használhatatlan; ha teherhúzásra gyenge, a tüzéség sem veheti hasznát.

Egyébként — úgy írja *Fesca* német professor — Japánban sok példája van a különböző lófajváltozatoknak s ezek között a legjobb a Rikuschiu-tartománybeli, középtermetű fajta, melyből elsősorban a hadsereg szükségletét fedezik.

Mint a legtöbb államban, úgy Japánban is kísérleteztek egy katona lófaj megteremtésével. Létesítettek az ország különböző helyein állami pót-lótelepeket, hol némi lótenyésztést is űznek, később meg Tokióban állítottak fel egy központi méntelepét. Hoztak idegen lófajokat is s bevonták a tenyészállományba, de e fajnemesítő törekvések eredményéről még nem lehet beszélni, mert a japánok e téren még a kezdet kezdetén allanak. A hadsereg szükségletét is részben külföldről, leginkább Ausztráliából fedezik.

A lovat Japánban nagyon tisztán tartják, nagy gondal dörzsölik és kefélik, munka után fűrésztik vagy többször lemossák. Takarmányul főtt kölest, főtt soyababot, rizskorpát, rizsszalmaszecskét és a soyabab leveleiből

Szőlők rigolozását gözkekével

70-80 cm. mélyen, jutányos árban elvállalja s a jövő évi munkára is előjegyzéseket már most elfogad

Timár János, Maros-Szent-Királyt.

a bordeauxi-lével permetezett gyümölcsök és levelek tönkre mennek; tehát a ló ártalmasan hat. A tapasztalatok, valamint a megejtett kísérletek azt mutatják, hogy a bordeauxi-lének mérgező hatását az oldható rézvegyületek okozzák.

Schander szerint a bordeauxi-lével való permetezésnél a mérgezés bekövetkezhetik úgy, hogy

1. a növények savakat választanak ki, amelyek a rézhidroxidot kis mennyiségben feloldják, a feloldott réz-só a mirigyeken át a levél belsejébe nyomul és a sejteket megmérgezi; vagy

2. a levelek által kiválasztott nedvek lugosak, (pl. a babnál) melyek a rézhidroxidot szintén oldják;

3. kedvezőtlen, tartós nedves időjárás esetén csekély mennyiségű rézvegyület szintén feloldódik, s így a levél belsejébe juthat. Ezen eset azonban — tekintve, hogy a rézhidroxid alig oldódik — csak igen ritkán fordulhat elő, mégis a burgonyán a károkat valószínűleg így okozza.

Szőlőt, almát, körtét és burgonyát legjobb Schander szerint olyan lével permetezni, amely 1 rész rézgálicot és 1 rész égetett meszet tartalmaz. A gyümölcsöket permetezés alatt ajánlatos papíros-zacskóval befödni. Barackot egyáltalában nem ajánlatos permetezni, különösen nem esős időben.

Esős időben tanácsos olyan lét használni, amely 1 rész rézgálicot és 2 rész égetett meszet tartalmaz.

Dr. Ejury Lajos

Juhászatunkról.

Irta: Hadviger Albert.

II.

Miután tudjuk, hogy meglevő juhajtánkban, melynek tenyésztésében az egyöntetűség, tejelőképesség fejlesztése, a testalak arányossága és növelésével husztermelésre és a gyapju finomítására való egyszerű törekvéssel — te-

nyert szénát, ritkábban fűszénát adnak. Majdnem minden ló háta véraláfutásos a hordnyereg nyomásától.

A juhokkal kezdett első kísérletek balul ütöttek ki. Okolták a japáni nedves klímát — vélvén, hogy a hosszú szálu és nedveskés japáni takarmány nem juhtáplálék, mert a juhok sokkal szárazabb takarmányt szeretnek. Ám ez az okoskodás téves, mert ime Anglia juhái híresek, klímája pedig ugyancsak nedves. Inkább lehet igaz az, hogy — mint később megállapították — a juhok beleibe egy parazita fészkel, zavarokat okozott és átfurva a bélfalat — oly jelenségeket idézett elő, melyek igen hasonlatosak a bélgümőkörhöz. Ujabbán Jesso szigetén tartanak juhokat.

A juhmeghonosítási élénk mozgalmat megmagyarázza az a körülmény, hogy az ország megnyitása óta folyton emelkedik a gyapjufogyasztás. Amint a régi japáni viselet vedlik, úgy emelkedik a gyapjuszükséglet, mihez a hadsereg egyenruházása is hozzájárul. Mindenesetre, alig lehet képes arra Japán, hogy minden fontosabb szükségletét maga állíthassa elő, de ha nincs gyapjuja, úgy a gyapju és gyapotbehozatalt a selyemkivitel szépen ellensúlyozza.

P. J.

kintve a legfinomabb gyapjut termelő fajták által igényelt intenzívebb s így költségesebb kezelést — azokkal is versenyképes eredményeket érhetünk el, tehát ez időszert úgy szólván paragon heverő kincset birunk benne, — lássuk mik volnának teendőink, hogy ezt a kincset ki is aknázhassuk úgy amint kell és lehetséges.

Erre utbaigazítást ad a „Gazdasági Lapok“-ban a jun. 4-iki számban megjelent s közleményem elején említett másik cikk, t. i. a „Rackajuhaink és cigája juhaink“ című.

Mielőtt azonban erre áttérnénk, maradjunk még kissé az elsőnek szintén érdekes azon statisztikai adatánál, hogy az ország 6.843,064 darabból álló juhállománya, melyet az 1894-iki felszámolás talált, 683,622 darabbal kevesebb, mint amennyit az 1905. évi felszámolás megállapított.

Folytatólagos-e ezen apadási processus s hogy annak milyen százaléka esik éppen az erdélyi kiscgazdák kezén levő juhállomány értékére, nincsenek adataink — de nagyon is valószínű, hogy folytatólagos és az erdélyi kiscgazdák juhállománya értékcsökkenésénél — dacára ezen fajtának itt mégis csak kedvezőbb életfeltételeknek — félős, hogy talán növekedő arányú is ez az apadás.

Természetes okai a megváltozott és folyton változó legelőviszonyokban s azon körülményben keresendők ezen apadásnak, mely a gazdasági kultúra és intenzivitás haladásával a régi nomádjellegű állattenyésztési kezeléseket mind szűkebb körre szorítja. A kataszteri birtokivék művelési ágainak „legelő“ rovatát a tényleges állapottal hasonlítva össze, többnyire azt fogjuk látni, hogy az megapadt és más művelési ágakba ment át.

De már éppen nem természetes sőt beteges oka az apadásnak az, hogy juhaink termékei — értve különösen a gyapju háziipari feldolgozását — már nem képezi népünknek annyira életszükségletét mint azelőtt. Felülkerekedik a gyári ipar olcsó és selejtes készítményeivel s előmozdítja ezt a módi, a divat, a nagyzás ragadós hóbortja (mely azért sem természetes, mert nem alulról, hanem felülről hajt gyökeret) s az, hogy kevés pénzért látszólag olcsón fedezheti a nép e szükségleteit.

A szépen megszőtt színes gyapju ágytakarókat, asztalterítőket lassanként kezdi felváltani a falusi nép lakásaiban a cifra külföldi karton rongy (legfeljebb román testvéreinknél a különben dicséretes igénytelenségük, de talán a veres-sárga-kék szín propagandájának hatása alatt is grasszálnak még e házi specialitások), a harisnyát az olcsó de mégis uribb azaz „nemeses“ posztó nadrág és ujas konkurrálja — egyelőre legtöbbszörre a gyári és marhaszőr meg Isten tudja mivel kevert szürke condrával, hogy aztán helyet adjon majd a gyapottas posztónak.

A falusi középosztály uri lakásaiban a házi gyapjuszóttással behuzott butorok, szőnyegek, futók — középkorú emberek előtt már csak gyerekkori emlékek.

Hát a pokrócokat, cselédtakarókat, lóra, kocsibavalókat hol készítik most házilag? De minek is? Hat koronáért már kapunk egy pár szép fényes lópokrócot, úgy ontja az osztrák gyáripar áldásait.

Jórávaló középosztályú uriember manapság dehogy ültetné bakjára a harisnyás és ujasos vagy szürös, zekés kocsist, — de nem

is kap ilyent, hiszen a „kocsis körök“-ben is a „kvalifikáció“ elengedhetetlen feltétele a lapos sapka, koronás gomb s az uraságtól levetett kamásli! Hogy aztán dideregve kell hajtani a még hadkötelezettségben álló, de talán már „untauglich“ párakat, az nem számít.

Modern világunk rendje az, hogy a szürszabó ne tudjon már szürt varrni, nem lévén kinek — hanem legyen szocialista, mely elveknek szája ize szerint való magyarázatában egyaránt talál enyhítő, de csak „szellemi“ irt fájó sebeire a didergő kocsissal s az ordás palacsintára éhező paraszttal egyetemben.

Figyelmet kellene fordítani ez állapotokra úgy egyeseknek, mint a közjó érdekében fennálló szervezeteknek. Buzdítani a népet eredeti viselete megtartására s megbecsülésére annak, amit maga előállíthat; kiállításon a vidék helyi házi iparát s különösen a gyapju ipart kellőleg méltatni s programmba venni nem ártana.

Talán juhtermék-értékesítő szövetkezetek létesítésére is lehetne gondolni, amint, hogy juhajtánk javítása érdekében a „Gazdasági Lapok“ második cikke, melyre most áttérünk tenyésztési szövetkezetek létesítését ajánlja.

E cikkben a következőket olvassuk:

„Mindkét juhajtánk (t. i. a racka és cigája ma még meglehetősen kezdetleges, mivelletlen állapotban van. Kétségbevonhatatlan azonban, hogy mind e két fajta könnyen mivelhető, azaz javítható s úgy nagyobb testűvé, valamint jobb formájúvá és bővebben tejelővé úgyszintén hizlálásra értékesebbé tehető mostani edzettségének és igénytelenségének feloldozása nélkül.“

Erre mint legbiztosabb és legegyszerűbb módot, ajánlja a kiválasztást.

Ki kell ennek terjedni a legrészletesebb figyelemmel egy nyáj minden egyes darabjára. Meg kell figyelni a test formáját, nagyságát, a gyapju benőttségét, finomságát, hosszúságát, fürtösségét, tömörségét.

Meg kell figyelni, hogy van-e olyan, amelyek gyapját hullatja? Nyírás után a test formájára a legjobban megbirálható s egyes daraboknak a gyapját külön-külön lemérve, megjegyezni azokat, amelyek több, azaz nagyobb súlyú gyapjut adtak.

A tejelőképességre nézve a fejési évad végefelé a fejés felhagyása előtt egy pár héttel próbafejést kell tenni t. i. külön-külön fejteni a juhokat s lemérni, hogy melyik adott több és zsírosabb tejet.

Mindezek a megfigyelések az egyes állatok között nagy és eltérő különbségeket fognak kimutatni, — tehát eszerint a jó tulajdonságokban legkiválóbbakat kell magának azaz tenyésztésre megtartani, kiválasztani.

Persze türelem, kitartás és szakértelem kell mindezekhez!

Nagyobb tenyésztéseknél pepinériát, azaz törzsnnyáját kell külön kezelésben létesíteni — törzskönyvezéssel.

Ez természetesen költségtöbbletet okoz, de kifizeti magát, mert a célt gyorsabban és biztosabban lehet elérni s egy ilyen törzsnnyáj feleslegei mint tenyészállatok értékesítve, szép jövedelmet hoznak be.

Mint előbb is említém, e lap ajánlja a tenyész-szövetkezetek létesítését s e részben az állami állattenyésztési felügyelőknak igen hathatós, szép hatáskört és eredményes tevé-

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R. t.

Teljesen befizetett alaptőkéje 1.200.000 korona.

Kolozsvárt, Mátyás- király-tér, 7. sz. saját házában.

Betétkeket előnyös feltételek mellett fogad el könyvecskékre, vagy folyószámlára és azokat felmondás nélkül fizeti vissza.

Váltókat olcsón számítól le.

Előleget ad értékpapírokra és kézi zálogra.

Jelzálogos kölcsönöket nyújt földbirtokokra és kolozsvári házakra. Törlesztés kölcsönöket közvetít a Hazai Takarékpénztár részére.

Árúraktárai (a pályaudvar mellett) olcsón kezelik a betárolt árukat és azokra előleget adnak. Ugyanott kölcsönzások is kaphatók.

Ugyanott a

The Gresham Életbiztosító Társaság Vezérügynöksége.

(1007.)

kenységet jelöl meg, hogy mint ezen szövete-
kezetek létesítői, arra buzdító és a szövete-
kezeti törzsnájak tenyésztésének szakértel-
mes vezetői szerepeljenek.
Ime a tennivalók!

Öreg fák átültetése.

Az öreg fák átültetéséről *Held* kertfel-
ügyelő a következőket írja:

Csak oly fák átültetése ajánlható, melyek
átmérője a 25 cm. t meg nem haladja. Vas-
kosabb fák átültetése is lehetséges, de csak
nagy költséggel és kevés sikerre való kilátás-
sal. 25 cm.-es törzsek átültetésénél a fa nagy-
ságához képest 2-5-3-5 meternyi távolságban
a törzstől körben merőleges árkot vonunk s
ezt addig mélyítjük, míg úgyszólván a fa
gyökerei alá jutunk. Az árok legyen oly szé-
les, hogy egy munkás benne szabadon mo-
zoghasson. A kiemeléskor megsejtül, leszakadt
— vagy vágott gyökereket a sérülés helyén
simán le kell nyelni, lefelé vezető vágási fel-
llettel.

Az árok kiemelése után egy kis sziget-
hez hasonló a gyökértömb, mely körben árok-
kal van kerítve.

Most befelé szélesítjük az árok fenekét,
a tömb alá ásunk mindaddig, míg a félolda-
lára dül, azután kézzel, vagy tompa ékkel —
kimélve a finom gyökérröstekeket is — eltávo-
litjuk a földet, miáltal a gyökerek szabaddá
válnak.

A kiszemelt helyre való szállítás végett egy
szekér vagy talyiga előrésszere helyezzük gyö-
kerével a fát, melynek gyökereit nedves rong-
gyokkal vagy szalmával óvjuk a kiszáradás-
tól. Súlyos fákat emelőrudakkal és kötelekkel
kell kiemelni.

Mielőtt átszállítanók a fát, várja már új
helyén a kiásott gödör, melybe finom, jó kom-
poztföld van ágyazva, hogy a fa meghono-
sodását és növekedését ezáltal is elősegítsük.
Az elültetésnél arra is figyelmet kell fordí-
tani, hogy a törzs valamivel magasabban áll-
jon, mint régi helyén, mert a gyökereire hányt
föld s vele a gyökér is — idővel roskad.

Ha már gondosan a gödör közepére állí-
tottuk a fát, féloldala felé hajlítjuk, hogy
finom földet lapátolhassunk a gyökerek közé
és alá. Így járunk el a gödör másik oldalá-
nak feltöltésénél is. Erre ismét merőlegesen
állítjuk a fát s minden gyökereket, gyökérközt
finom földdel hintünk be. Most teljesen ki-
töltjük földdel az árkot, a törzs körül vont
korongot (tányért) szétmorzsolva trágyával meg-
rakjuk s azután alaposan megöntözzük.

A szél ellen a törzs négyoldala felől jól
megfeszített és erős övekekhez erősített dró-
tokkal védekezünk. Hogy a drótnak a fa kér-
gébe való bevágódását megakadályozzuk, régi
bórdarabokat helyezünk a törzsön és főágakon
a drótok alá.

Elültetés előtt csak mérsékelten nyel-
sük meg a fát, legfőleg a holt és felesleges,
a fejlődésre hátrányos ágakat távolítva el,
mert mennél több levelet hajt tavasszal a
fa, annál inkább biztosítva van a gyökér-
képződés és gyors növekedés.

KISEBB SZAKKÖZLEMENYEK.

+ **Apró vagy nagy burgonyagumókat
vessünk?** A szaklapokban gyakran olvassuk,
hogy a nagy burgonyagumókat használjuk
vetésre, mert a nagy gumók termése a kis
gumókénál sokkal nagyobb, de azért mégis
kérdéses az, hogy föltétlenül előnyös a nagy
vetőgumók használata, mert tavasszal a bur-
gonya nagyon drága, ősszel pedig nagyon
olcsó, tehát fölmerül azon kérdés: nem-e in-
dokolt a vetőgumóval takarékoskodni és erre
vonatkozólag *Kloss* német jószágfelügyelő az
elmúlt évben a következő kísérletet végezte

A gazdaságban termelt *Aspasia* burgo-
nyából 50, 100 és 200 gr súlyu, pontosan le-
mért gumókat válogattattott ki és minden cso-
portból 50-50 darabot ültetett ki. A talaj
mélyrétegi homokos vályog és friss trágyázás-
ban részesült. A termésadatok a következők:

Parcella	A vetőgumó súlya gr.	Sor- és növénytávolság cm.	Vetőmag mennyisége pro hektár q.	Termés pro hektár q.
1.	50	50/60	16.6	176.4
2.	100	50/60	33.3	198.2
3.	150	50/60	66.6	223.8

A táblázat mutatja, hogy egyenlő sortávolság
esetén a nagyobb gumó többet terem, mint
az apró, s ha a három parcella felhasznált
vetőgumó-többségét levonjuk a terméstöbbség-
ből, akkor a nagy gumók használata látszó-
lagosan kifizette magát, de ha a vetőgumó-
többség értékét vonjuk le a terméstöbbség
értékéből, akkor a nagy vetőgumó hátrányban
marad és ezen kísérlet szerint a 100 gr.-nál
súlyosabb gumók vetése nem előnyös.

+ **Hogyan tarthatjuk jó karban a sze-
kérkerekeket?** A „Tageszeitung für Brauerei“
szerint a következőképpen:

A szabadon mozgó kerék alá egy kes-
keny, hosszúkás és ovális alakú bádogszek-
rénykét teszünk, amelyet esetleg keskenyebb,
két végén lábakkal is látunk el. A kerék pe-
reméje majdnem érje a bádogszelence fenekét.
A bádogszelencébe fölmelegített olajat öntünk
legjobb és legolcsóbb erre a célra a nyers
petroleum — és lassan forgatjuk a kereket.
Használt kerék oly mohón szívja magába az
olajat, hogy csakhamar utána kell töltenünk.
A kereket addig forgassuk, amíg a bádog-
szekrénykébe az olaj apadást már nem mutat,
vagyis a kerék teleivódott és minden likacsa
megtelt olajjal. Ennek az előnyét könnyű be-
látni. A kerekekkel mindig sok a baj, sok a
javítgatás, ami első sorban arra vezetendő
vissza, hogy a kocsikerék a használatba vétel
első napjától kezdve vizet vehet és vesz is
föl. Ha az ujonnan elkészült kereket jobban
szemügyre vesszük, mindjárt láthatjuk, hogy
még akkor is, ha ügyes bognár készítette, a
talpok illeszkedési vagy a küllők beeresztési
helyén sok a hézag, ahol a víz behatolhat.
Pedig vízben, sárban forog a kerék legtöbbet,
a nedvességet magába szívja, de a nap onnét
ismét kipárologatja, a kerék nyáron össze-
szárad, télen pedig a kerékben lévő víz meg-
fagy, a kis repedésekben jég képződik, mely
a fát egyre jobban fölrepszti és a kerék tar-
tósságát tönkre teszi, de oda, ahol olaj van,
a víz be nem hatolhat; ha tehát az új kere-

ket olajjal impregnáljuk, akkor oda a kereke-
ket legjobban pusztító vizet be nem endegjük

Nagyon természetes, hogy az erre a célra
olcsósága miatt leginkább megfelelő nyers,
nem raffinált petroleumot nem szabad tűz-
veszélyessége miatt nyitott tűzhelyen és nyi-
tott edényekben fölmelegíteni, éppúgy csakis
tisztára mosott és száraz kerekeket szabad
meleg időben olajozni; akkor is ügyelni kell
arra, hogy a fa belseje is átívódjék olajjal, s
hogy néha tanácsos az 50-60°-ra fölmelegi-
tett olajhoz kolofóniumot is adni. A kerekek
befestése kátránnyal, sűrű olajfestékekkel, kar-
bolineummal stb korántsem vezet oly ked-
vező eredményre, mint a fent vázolt eljárás,
sőt igen sokszor semmit sem ér. Ha megfon-
toljuk, hogy az egész éven át mennyi min-
denféle baj van a kerekekkel és mennyibe
kerül azok javítgatása, nem eléggé ajánlhat-
juk: minden évben aratás előtt vagy más

A vetőgumó értéke pro hektár 1 q = 5 mka	A termés értéke pro hektár 1 q = 4 mka	A termés értéke a vetőgumó értékének levonása után márká	Különbség az 50 gr.- vetőgumó- val szemben márka
83.30	705.60	622.30	—
166.60	792.80	626.20	+ 3.90
333.30	895.20	561.90	- 60.40

időben, mikor munka nem sürgét, itassuk
meg olajjal a kerekeket és a nagy javítgatási
költség tetemesen fog csökkenni.

IRODALMI SZEMLE.

Könyvismertetés.

A magyar komlóművelésről. Irta *Csérer
Lajos*, kiadta az Erdélyi Gazdasági Egylet
könyvkiadó vállalata. XLIX. füzet. A komló-
termesztés hazánk mezőgazdaságának csak
curiositása volt 1898-ig, azóta az állami tevé-
kenység megindultával mai napig annyira ha-
ladt, hogy az akkori 650 kat. holdról 1400 k.
holdra szaporodott a terület, a termés 2400 q-
ról 5600 q-ra emelkedett, tehát a holdankénti
átlag is emelkedett s ma már annyit terme-
lünk, hogy a hazai sörgyárak szükségleténél
500 q-val több terem. A termeléssel párhú-
zamban a komlóirodalom is inkább csak az
„érdekesség“ szempontjából volt tekinthető.
Vagy 35 év előtt jelent meg Papi Balogh Pé-
ter könyve, de ez inkább csak pályaműnek
készült s a gyakorlatban alig hagyott nyo-
mot, reá vagy 15-20 évvel követte a „falusi
gazda“ könyvtárában dr. Nyári füzet, amely
amannak s némely német könyvnek csak
kivonata, az utolsó 10-15 évben már sürűb-
ben jelentek meg cikkek a szakajtóban báró
Kemény Béla, Kozma Ferenc, dr. Rodicky Jenő,
Kodolányi Antal, dr. Liebermann Leo, Oderszky
Lajostól, s utóbb már gyakorlati hatással Réti
János, Imre Lajos s Csérer Lajostól egy-egy
füzet. Mindezen közlemények inkább csak
részleteket, külföldi példák után való ismerte-
téket tartalmaznak, de mégis hozzájárultak
ahhoz, hogy 40 éves újabb komlótermeszté-
sünk lassanként mégis fejlődött, szaporodott
annyira, hogy évek óta felgyülemlettek, meg-
szaporodtak a hazai, az eredeti magyar ta-
pasztalatok s termelési eredmények: ezeket
pedig a szerző, ki 1898. óta járja mint vándor-

„AGRÁRIA“

magyar gépforgalmi
részvény-társaság

a szab. osztrák-magyar államvasut-társaság
resiczai mezőgazdasági gépgyáranak vezérügynöksége

Mezőgazdák különös figyelmébe!

Eltörhetetlen tégelyacélekefej.

Páncélacél-kormánylemez.

Magasított acél-ekfejej.

Porvédő kerekek.

Acél [ ] gerendely.

Rövidített levélcim: „Agraria“ Budapest. V., Váci-ut 2. Sürgősním: „Agraria“ Budapest.

Tiszta acélananyag
s a j á t
hámorainkból.

1457

Csak kitámasztott nyeregkerettel bíró taligát szállítunk.

Kérjünk árjegyzéket mivel ez az összes ta-
lajművelő-gépeket terjedelmesen ismerteti és egyáltalán a
talaj alapos megmunkálására ter-
jedelmes, szakszerű és minden gazdának
értékes felvilágosításokat nyújt — és
díjmentesen küldetik.

Ekegyártás terén leg-
első-rangú magyar gyárt-
mány, fölléltja meg a
legnevezetesebb idegen
gyártmányokat is.

tanár komlóvidékeinket s kertjeinket szorgalommal összegyűjtötte, megrostálta s az előtünk fekvő 77 oldalos füzetben megírta az *első eredeti* komlótermesztési munkát a magyar komlóművelésről.

A *bevezetésben* a komló és termesztésének történetét adja hazai vonatkozásokkal s foglalkozik a komlónak gazdaság-üzemi helyzetével. Az I. szakaszban növénytanilag ismerteti a komlót s itt a *fajta* és honosítás kérdésében érdekesek itthon szerzett tapasztalatai. A II. fejezet egy új komlóskert *telepítését* írja le, különös tekintettel az erdélyi karós az alföldi sodronyművelésre, a telepítési költségek táblázata (az utolsó 10 év magyar adataival) ide van csatolva. A III. fejezet az egy évi komlóskerti munkálatokról szól s bezárja ezen fejezetet az egyévi munkák költségeinek táblázata. A IV. fejezet a komlóskert trágyázását ismerteti, a műtrágyázás terén azonban sajnos, csak külföldi recepteket nyújthat. Az V. fejezet a komlótermés éréséről és szedéséről, szárításáról szól elég kimerítően s itt egészen új részlet a komló mesterséges szárításáról szóló fejezet, hisz már hazánkban is épült az utolsó három évben 8-10 mesterséges szárító. A *befejezésben* megismerkedhetünk a magyar komlótermesztés *közgazdasági* jelentőségével, mert a komlóhaszon, termésszámok, értékesítési módok leírása után nagyon érdekes egy karós művelés és egy sodronyművelés *mérlege*. Különböző változatu jövedelem-számítás után a befejezésnek nagyon tanulságos 3 táblázata az utolsó 10 évből a hazai komlóforgalomról, az 1906-ik évi árhullámlás s 10 évi komlóárátlagokról. A szöveget 41 kép tarkítja s 3 tábla: itt a régebbi munkákból átvett sablon-rajzok kivételével, a legtöbb kép magyar vonatkozású és származású, de különösen fontos a 13. és 14. ábra, amelyek egy régebben honosított erdélyi komló tobozai vannak összehasonlítva az újabb időkben honosított fajta tobozaival, a finomodás szemmel látható. Ezen adat egy prágai tudós J. Choudunsky magyar komlóvizsgálatokról írott munkájából van véve: a bírálat tehát nem egyoldalú. Az előtünk fekvő eredeti magyar füzetből nemcsak az érdeklődő ismerheti meg ezen termelési ág mai helyzetét, de elegendő útmutatást talál benne a komlótelepítést szándékozó gazda, a régebbi, gyakorlati természetű pedig szintén sok olyan új adattal találkozhat e füzetben, melyeket a gyakorlatban jól felhasználhat. Újból ajánlva ezen munkát gazdaközösségünk figyelmébe, tudatjuk, hogy az 1 kor. összegnek postautalványon való beküldésével az Erdélyi Gazdasági Egylet pénztáránál (Kolozsvár) rendelhető meg. o. t.

— **Magyarország legkedveltebb és legelterjedtebb lapja** ma kétségtelenül a *Pesti Hírlap*. Legkedveltebb, mert napról-napra legnagyobb terjedelemben, minden más lapnál gazdagabb tartalommal jelenik meg, tehát legjobban megéri az árát. Szinte fölösleges is felhívni ily lapra t. olvasóközönségünk figyelmét. Inkább csak azért teszszük, mert a szerkesztőség a félévi forduló alkalmából a jövő negyedre a nagyon kedvelt amerikai bűnügyi regények mellett *érdekes eredeti regényt* is helyez kilátásba; meg hogy figyelmeztessük arra a körülményre, hogy a ki — habár havonként is *juliusától kezdve félévig* egyfolytában nem tartja

a lapot, eszik a *Pesti Hírlap közismert és közkedvelt karácsonyi ajándékaitól: a Pesti Hírlap nagy képes naptárától*, mely évről-évre gazdagabb tartalommal és szebb kiállításban jelenik meg. Ha még megemlítjük, hogy a lap nagyszámu rendes rovatait a közhasznú *Kertészeti* rovattal gazdagította, már csak az marad hátra, hogy t. olvasóink figyelmébe és pártolásába ajánljuk a kitünő napilapot a félév letelése alkalmából. A *Pesti Hírlap* ára egy óra 2 kor. 40 fillér, 2 óra 4 kor. 80 fillér, negyedévre 7 kor. félévre 14 korona. A Divat Szalonnal együtt negyedévre 9 kor félévre 18 kor. A kiadóhivatal, honnan mutatványszámokat is lehet kérni: Budapest, V., Váci-körút 78.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Hírek a nagyenyedi kiállításról.

A kiállítás rendezőségének legújabb határozata értelmében a kiállítás *nem három, hanem négy napig fog tartani*, azaz: szept. 30-tól okt. 3-ig. Ezt a határozatot több oldalról jött kérés indokolja.

Ugyancsak kívülről jövő többrendbeli kérésre elhatározta a rendezőség azt is, hogy *baromfiak bejelentését is elfogadja*, ha a bejelentő maga gondoskodik megfelelő egyszerű, de csinos ketrecekről, melyekbe állatait a kiállítás keretében elhelyezze. A baromfikiállítások is nyerhetnek díjakat és kitüntetések.

A kiállítás résztvevői részére számos magándíj is lesz felajánlva és pedig 10—25—50—100 koronás tételekben.

A rendezőség felírt az orsz. gyümölcsészeti kormánybiztoshoz és kérte azt, hogy a kül- és belföldi nagy gyümölcs és borsvásárló kereskedőket az enyedi kiállításon felhalmozódó minta-anyagra minél nagyobb körben figyelmeztesse. E kérésnek feltétlenül meg lesz az eredménye.

Egyik érdekessége lesz a kiállításnak a fehéregyházi állami telep-birtokon nagy sikerrel termelt *gyógynövények* bemutatása is.

A gépkiallítás keretében különféle *autóautó* is bemutatásra kerülnek így a legújabb és legtekélyesebb Oldsmobile-motorkocsik is.

Egy erdélyi *cirók-seprő gyár* ott a helyszínén működésben fogja bemutatni, a cirók feldolgozását különféle háztartási seprűkké.

Gyümölcsöt, szőlőt, bort, gyümölcs-pálinkát és baromfit számos nagy- és középbirtokos jelentett be idáig.

A gépkiallítás — úgy mennyiségileg, mint ujdonságaival — nagyobb és szebb lesz, mint minden eddigi erdélyrészi kiállításon volt. A gazdaközönség jól teszi, ha szükségleteinek beszerzését ez alkalomra tartja fenn. Bőven lesz miben válogatni!

A gyümölcs, szőlő, vetőmag stb. termények elhelyezésére a rendezőség díszes tányérokat készítettett egyik nagyenyedi iparvállalatnál.

A kiállításnak féleles nagy és izléses falragaszait a rendezőség most küldte szét az összes vasúti állomásokon való ki- ragasztás céljából.

Ajánljuk olvasóinknak figyelmébe a lapunk 2. boríték oldalán levő részletes kiállítási programot és tudnivalókat!

Az ideai termés.

A földművelésügyi miniszter a napokban tette közzé a vetések július 31-iki állásáról szőlő hivatalos jelentését. Július 31-én az ország az aratással és túlnyomó nagy részben a behordással is teljesen elkészült. Az eredményt tehát már majdnem egészen hitelesen meg lehet állapítani, annál is inkább, mert hisz a legtöbb helyen a cséplési eredmények is ismeretesek.

A jelentés becslési adatait, összehasonlítva a július 15-iki adatokkal és a múlt évi eredménnyel, itt adjuk:

	1905. július 31. becslés	1904. július 15. évi eredmény
	millió métermázsákban	
Buza	41.5	37.3
Rozs és kétszeres	13.4	12.—
Árpa	12.7	10.87
Zab	11.3	9.11

A jelentést a következőkben ismertetjük: Már július hó első felében is elég sok panaszt lehetett hallani a tartós szárazság és hőség miatt — és azóta, mert eső csak elvétve volt, a panaszok fokozódtak, a gazdák több helyütt máris aggodalommal gondolnak a jövőre, bár a korai termények termés hozama elég jól sikerült legalább az ország túlnyomó részében. A késői termények, eső és az éjjeli harmatok hiányában jóformán szemlatomást hanyatlanak. Nemcsak a tengeri, burgonya, hüvelyes vetemények, zöldségfélék és általában a kerti vetemények szenvednek, hanem a többi termények is, nevezetesen a repafélék, dohány, utótakarmány, szőlő és gyümölcs is. A rekkenő hőség legtöbb kárt okozott az alföldön. Az eső hiányát érzi különben az egész ország, mert a lefolyt két héten át a magasabb hegyvidék kivételével alig volt számot-

HALDEK

magnagykereskedése, József Főherceg ö császári és királyi Fensége udvari szállítója,

BUDAPEST, KÁROLY-KÖRUT 9. SZ.

Ajánl kiváló minőségben jutányos ár mellett

mustár, tarlórépa, hajdina, muhar, spergula } magot, Lóbabót, paprikakölest, fehér kölest, stb.

tevő csapadék, egyedül a Duna jobb partjának némely részében és néhol a Duna mentén esett.

Az őszi és tavaszi buzával bevetett területről, mely az aránylag kevés pusztító erejű elemi csapás okozta károk tekintetbe vétele nélkül 6.031,546 kat. hold, országos átlagban várható az eddigi próbacéplések alapján kat. holdankint 6.88 métermáza és így összesen az egész országban körülbelül 41.5 mtrmáza buzatermés. Ez az eredmény a múlt évinél mintegy 4.2 millió q-val volna kedvezőbb, ellenben az egészen jó termésű évekhez viszonyítva, ugyancsak ennyivel kedvezőtlenebb.

Az őszi buza sűlyát az eddigi céplések átlagban 77-79 kilogrammosnak mutatják. Előfordul ugyan a 73-76 kilogrammos buza is, viszont a 80-82 kilogrammos huza sem tartozik a ritkaságok közé még a Tisza vidékén, tehát a sik alföldön se, főképp azonban a Duna két vidékén, bal- és jobbraton, továbbá a délvidéken, sőt az erdélyi vármegyékben sem. Egyáltalában igen különböző az ideai buzaminőség, de nagy átlagban közepes és jó közepes.

Rozsszal és kétszeressel be volt vetve mintegy 1,979,351 kat. hold. Ezen a területen a próbacéplések alapján megközelítőleg várható országos átlagban és kat. holdankint 6.79 q. és így körülbelül 13.4 millió mmáza. Tavaly termelt 11.98 millió q.

A tavvazi árpterület 1,617,127 k. holdra tehető. Kat. holdanként országos átlagban remélhető 6.98 q, vagyis összesen körülbelül 12.7 millió q. A múlt évben termelt 10.87 millió q. — ennél fogva a folyó esztendői eredmény közel 1.8 millió q-val kedvezőbb.

A zab termés bár jóval több a múlt évinél, a rekkenő hőség hatása alatt sokat szenvedett, mindazáltal eléggé szép színű magot szolgáltat. A zab terület volt 1,787,809 kat. hold. Országos átlagban kat. holdankint termelt 6.32 mm. és így összesen körülbelül 11.3 millió mm. A múlt évi termés volt 9.11 millió métermáza.

A tengeri eddig kedvező terméskilátását a tartósan száraz időjárás kedvezőtlenül befolyásolta s a várt jó termés csak elvétve azokon a helyeken válik valóra, ahol eső előfordult.

A burgonya korai fajtáinak szedése az Alföld déli vidékét kivéve, ahol a levél és szár időelőtti elszáradása miatt a gumók aprók maradtak, általában kielégítő termést adott.

A kerti vetemények és káposztaféle jól indult fejlődése csak öntözéssel tartható fenn. A szárazság és meleg miatt nem gyarapszanak s a hernyók és földi bolhák is terjeszkedve mindinkább kárt okoznak.

A mesterséges takarmányok közül a lucerna és lóhere harmadik kaszálása túlnyomólag gyenge eredményt adott, kifogástalan minőség mellett. Az első és második vágásnál ezzel szemben gyenge minőség mellett a mennyiség volt kielégítő. A zabos bükköny jó termést adott. A csalamádé a szárazság következtében fonnyad s idő előtt öregszik. A muhar csapadék hiányában nem gyarapszik.

A szőlő további fejlődése a száraz időjárás miatt kedvezőtlen s a *peronospora* nagy kiterjedése és több helyütt a *lisztharmat* fellépése szintén mérséklék a terméshez fűzött reménységet.

A gyümölcsfák termését a szárazság és fergesedés következtében nagymértékű hullás

lényegesen apasztja. A körte a Duna és Tisza közén és Erdélyben, az alma csak Erdélyben ígér kielégítő termést.

*

— **Időjóslás.** Augusztus hava csapadékban hővelkedőbb lesz mint július volt s a meleg nem leendő oly nagy, mint az elmúlt hónapban. Augusztus hó csomópontjai 14-15-20-23-27-29 és 30-ra esnek, melyek közül a 15-23-30 a kiválók. A 15-iki csomópont hatásköre a teli hold felhőmenésztő képességétől függ, ha ezt megelőzőleg éjjel az esetleg nappal borult ég mindig felhőtlené válik, úgy 15-ét követőleg száraz meleg időt várhatunk, ha azonban csak részben, vagy éppen nem lesz az égbolt felhőtlen, úgy követőleg első esetben kevesebb, az utóbbi esetben pedig sok csapadék várható. A 23-iki hatáskörében alacsonyabb hőmérsék csapadék, esetleg szeles, vagy viharos idő várható.

Meteor.

— **Új szövetkezetek Erdélyben.** Meskó Pál, a Magyar Gazdaszövetség titkára, július hó folyamán fogyasztási és értékesítő szövetkezetet szervezett a Magyar Gazdaszövetség „Hangya” központjának kötelékében. Az új szövetkezetek a következők: Torda-Aranyos megyében: Harasztos, Torockó. Alsó-Fehérmegyében: Nagyenyed. Nagyküküllőmegyében: Datk és Ürmös. Udvarhelymegyében: Bibarcfalva és Szentkirály. Csikmegyében: Gyergyóalfalu, Gyergyócsomafalva és Gyergyóbébor. Marostordamegyében: Köszvényes és Jobbágytelke. Kolozsmegyében: Mocs és Bodonkút.

— **Szőlészeti gép- és eszközverseny.** A Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete az őszi folyamán a kinestár kőbányai szőlőtelepén gép- és eszközversenyt rendez. A verseny október hó első felében lesz s a versenyben kipróbálnak mindenféle a borkészítés és szüretelés körében alkalmazást találhatók gépet és eszközt. A beküldött gépeket műszakilag is kipróbálják. A gépversenyt nemzetközi lesz, résztvehet azon minden hazai és külföldi gépgyáros. A közelebbi feltételeket a napokban teszi közzé a verseny rendezésével megbízott bizottság.

— **Országos baromfiállítás.** Szatmárott ez év őszén vásárral egybekötött országos baromfiállítás lesz, amelynek előmunkálatai megkezdődtek. Az állam- és törvényhatóságok jelentékeny összeget adtak máris díjazására. A vásáron szerzi be az állam mintegy 100.000 korona értékben a kiosztásra szánt tenyész fajbaromfiakat.

— **Beiratkozások az állatorvosi főiskolára.** A budapesti m. kir. állatorvosi főiskolán a beiratkozások az 1905-906. tanévre szept. hó 11-től 16-ig bezárólag fognak megtartatni. Szeptember hó 16-tól október hó 1-jig írásbeli kérvényre a földmivélsügyi m. kir. miniszter engedélyezi. A beiratkozás kizárólag gymnasiumi vagy reáliskolai érettségi bizonyítvány alapján történik. Az állatorvosi tanfolyam négy évig tart. okleveles gazdászok azonban, ha érettségi bizonyítványuk is van, három év alatt is elvégezhetik. A beiratási díj félvenként 5 korona, a tandíj félvenként 30 korona. Tandíjmentességet vagy állami ösztöndíj engedélyezését kérő folyamodványok külön-külön az érettségi bizonyítvány hiteles másolata és szegénységi bizonyítvány csatolása mellett a földmivélsügyi m. kir. miniszter úr Önagyméltóságához címelve a beiratkozás alkalmával a főiskola rektori hivatalába nyújtandók

be. A tanév elején tartandó szigorlatokra: első szigorlatra szeptember 11-én, első szigorlatra szeptember 12-én, második szigorlatra szept. hó 8-án, harmadik szigorlatra szeptember hó 22-én lehet jelentkezni.

— **Aratóünnep.** Mint tudósítónk írja, f. hó 2-án szépen sikerült aratóünnep folyt le *Bernád* Béla alsó-szilvási birtokán. Az aratás ezen a napon fejlődött be, és ennek örömeire vidám zeneszó mellett a tulajdonos, gazdatiszta és száznál több munkás emelkedett hangulatban a késő éjjeli órákig együtt töltötték az időt. Igen érdekes mozanata volt az ünnepnek, mikor a román munkások vezetőemberei egymásután keltek föl és lelkes hangon köszöntötték az ünnepadó földbirtokost: bizonyítva ezzel, hogy a munka ünnepén magyarok és románok együtt éreznek.

— **Szőlő- és borértékesítés.** Ebben az irányban a szövetkezés nálunk még nem igen tud felmutatni nagyobb eredményeket, csak újabban veszünk észre olyan nagyobb szerű mozgolódásokat, amelyek a szőlőnek és borak szövetkezeti úton való értékesítését célozzák. A beregszászi „Szőlőértékesítő Szövetkezet” utmutatól szolgálhat, amely évek óta szép sikerrel működik. A napokban — mint értesülünk — a torontálmegyei szőlőtermelők is tartottak értekezletet, melynek tárgya az volt, hogy a vármegye szőlőjét és borát miként értékesíthetnék a szövetkezés segítségével. Ha helyes alapokon indulnak el és a kivitel ehhez hasonló lesz, a siker elmaradhatatlan.

— **A gazdasági munkás és cselédsegélypénztár** nevének megváltoztatása iránt fog úgy az intézethez, mint a földmivélsügyi kormányhoz felterjesztést tenni a „Veszprémegei Gazdasági egyesület”, mely arra a kellemetlen tapasztalatra jutott, hogy hiába fejt ki a pénztár tapasztalásában legmesszebbmenő propagandát a kigazdák körében. Bár teljesen megértik és méltányolják az intézmény előnyeit, a tagok nem akarnak belépni, mert mint mindenfelé önérzetesen hangoztatják, ők nem cselédek, tehát nem lesznek tagjai a cselédpénztárnak. Az egyesület az új intézmény címeül „Gazdálkodók segély- és nyugdíjintézete” címet ajánlja.

— **Basalt festék,** hidegvizfesték, homlokzatok és belső mázolatok részére. Mikrosol házigomba, nyálka- penészgomba kiirtására és képződése ellen. Már régen mutatkozik egy könnyen kezelhető és hatásos hidegvizfesték szükségessége homlokzatok és belsőfalkák mázolására, minthogy a használatban levő agyag és mészfestékek a célnak sehogysm felelnek meg és az olajfesték pedig drága. Ezen kellemetlen helyzetben segít a Basalt festék, mely már közönséges víz hozzáadása által használhatóvá válik. Teljesen viharálló, mosható, mázolata nem repedezik és nem morzsolódik, amellet tüzbiztos, ami fatárgyakra nézve rendkívül nagy előny. Minthogy a Basalt festék alig drágább mint a használatban levő agyag és mészfestékek, amellett azonban az olajfesték összes tulajdonságait magában foglalja, ezen gyártmányunk a mezőgazdaság terén bizonyára nagy jövője van, annál is inkább, minthogy a mázolóshoz való elkészítése a képzeltet leegyszerűsíti. Az erjedési iparban olyan kellemetlen és káros határu nyálka- és házigomba, továbbá falmész stb. képződése és azok kiirtására, legjobb szernek bizonyult a Mikrosol, mely az évek során át a legjobb hírnevet vívta ki magának. Eltekintve a Mikrosol rendkívüli hatásától, mint desinficiáló szer, egyszerű alkalmazása nagyban hozzájárult ahhoz, hogy erjedési helyiségekben, pinceraktárakban, lakásokban, tejgazdaságokban, ételőkben, Mikrosol a legelterjedtebb szer. Mikrosolnak semmiféle kellemetlen szaga avagy íze nincsen, mint más gyártmányoknak, miért is bárhon nyugodtan alkalmazható, anélkül hogy ember vagy állatban kárt tenne. Bővebb felvilágosítással az egyedüli gyárosok Lutz Ede és Társa, Budapest, VII., Örnagy-utca 4. szívesen szolgálnak. 1563. II.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELTE MBLBTT:

Felelős szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

Segéd-szerkesztő:

ÉBER ERNŐ.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

== Minden gazdaságban nélkülözhetetlen eszközök ==

az országszerte első helyen elismert kitűnő szerkezetű és legolcsóbb

== „Eredeti Kalmár-rosták” és terménnytisztító gépek. ==

Elsőrendű hazai anyagból gyártunk ezidőszert 15-féle nagyságban különböző szerkezetbe a gazda minden követelményeire: legjobban megfelelő általános terménnytisztításához berendezett különleges gépeket, szelelő és magválasztó rostákat, kézi vagy hajtórőrre alkalmazva. Ez évi újdonságainkról szíveskedjék ingyen árjegyzéket kérni — Minden esetleges kérdésekre azonnal és díjtalanul válaszolunk. 1274

KALMÁR ZS. és TÁRSA különleges terménnytisztító gépgyára Hódmező-Vásárhelyen.

Telefon 69. szám. Bemutatva lesz a nagyenyedi őszi kiállításon is! Sürgőnycim: Kalmár-rostagyár.

2 $\frac{1}{2}$, 3, 4, 6, 8, 10 lóerő
kitűnő karban levő Shuttleworth és egyéb
gyártmány 1558

— gőzgarnitúrák —

jutányos árban eladók Kállai Lajos gépgyá-
rában Budapest, VI., Gyár-utca 50. sz.

NÉPBANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG KOLOZSVÁRTT

Deák Ferenc-utca (ezelőtt: Belközép-utca) 37. sz. alatt
Korbuly-ház) olcsó jelzalog és váltókölcsonöket nyújt és
BETÉTRE 5 SZÁZALÉK KAMATOT AD

Fischer és Társa

faiskolák

Nagyenyed (Alsófehérmegye).

40 katasztrális holdon fekvő faiskoláink Erdélyben
a legnagyobbak és leggazdagabbak.

Készlet: 80.000 gyümölcsfa különböző alakokban
és a legjobb és legfinomabb fajokban.

Gyümölcsvadonczokban készlet 1 millió.

Gledicsia legjobb kerítés növényben készletünk
1 millió.

Akácfa, erdősítésre alkalmas 1 $\frac{1}{2}$ millió. Disz-
cserjék, sétatér, magános fák. 1352

Árjegyzék ingyen.

Faiskoláink megtekintésére az érdeklődőket tisz-
telettel meghívjuk.

Tea-vajat

minden mennyiségben átveszek előzetes fizet-
és, vagy utánvét mellett.

Évi zárlatnál hajlandó vagyok készpénz-előleget
adni. Ládát, pergament-papírt én adok.

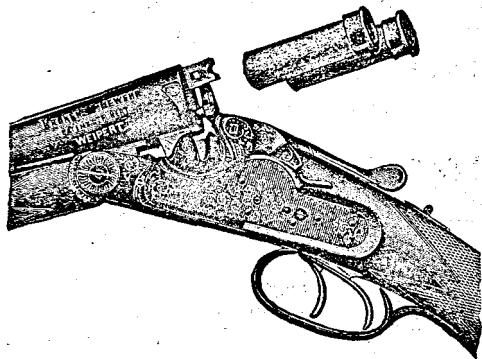
Szíves ajánlatok:

„Vajkivitel“

BUDAPEST., Baros-tér 4. kéretnek.

1599. I.

Korona-fegyver Fükert saját szabadalmazott závarzatával.

Szabadalmazva Magyarország-Ausztriában, Németországban, Belgiumban, Franciaországban és Angliában.

A Fükert saját szabadalmazott závarzatával ellátott korona-fegyver a jelenkor legjobb és legkitűnőbb vadászfegyvere.

E tény indoklására szolgáljon a következő rövid leírás:

Mint a fenti ábra mutatja, a korona-fegyver závarzata nem csupán az ismert 3-, 4- és 5-szörös retesz, illetve barántsapszeg-závarzattól áll, hanem a csövek az eddigi szabad oldalakon is — melyek a tüzelésnél, különösen gyérfüstű lőpor alkalmazása mellett, nagy

gáznyomásnak vannak kitéve — be vannak foglalva s mintegy beágyazva fekszenek a csőkamrát szilárdan körülfogó oldalpofákban.

A csövön alkalmazott toldalékok a pofák megfelelő réseibe kapaszkodnak és így megakadályozzák azok lecsuszását a baskulról. E két külön závarzat szilárdsága oly nagy, hogy az eddig használt závarzatokat messze felülmúlja s ezért zárótökéletességük oly kiváló, hogy jobb és előnyösebb már nem is képzelhető.

A korona-fegyvernél a töltés és tüzelés a lehető legkényelmesebb és leggyorsabb, mert a závarzat egyszerű nyitása által mindkét ütőszeg magától megfeszül és egyben biztosítatik s a kilőtt töltények hüvelyének kivetése is önműködőleg történik.

A korona-fegyver závarzatán kívül két kis kakas van, miről nemcsak könnyen felismerhető, hogy a két cső közül melyik van kiürülve, de tetszés szerint meg is feszíthető, vagy feszíteníthető az ütőszeg. — A koronafegyver löszabatossága egészen kiváló, elsőrendű. — A korona-fegyver szállítatik ugyanis, mint egy-, két- és háromcsövű puska. Részletes árjegyzéket ezekről, valamint minden más vadászfegyverről és felszerelésről kívánatra bérmentve küld:

G. Fükert, Weipert, Erzgebirge, Csehország.

Kitüntette ő cs. és ap. kir. felsége, Ausztria császára és Magyarország király a valamint a szász és szerb király ő felségeik által. — 36 érem. 1591

- 1904. évi d.-sz.-mártoni kiállításon 5 díszoklevéllel kitüntetve.
- 1903. évi besztérczei kiállításon 2 ezüstéremmel kitüntetve.
- 1903. évi kolozsvári kiállításon 2 díszoklevéllel kitüntetve.
- 1902. évi pozsonyi kiállításon 3 oklevéllel kitüntetve.

KÁLLAI LAJOS motorgyára, BUDAPEST, VI., Gyár-u. 50.

Teljes jótállás kitűnő cséplésért

Ajánlja teljes jótállás mellett benzinmotorait
malom- és iparüzemre, valamint

**Villamos Benzinlokomobil-
Cséplőkészlelt Kettős Tisztító-
szerkezettel.**

!!!Egyedül létező újdonság!!!

Önműködő, ellenőrző és biztosító-szelep.
Külön mezőgazdasági géposztály:

**gőzgépek, malmok, járgá-
nyok, cséplők, vetőgépek stb.**

**A jelenkor legegyszerűbb és
legtökéletesebb motorcséplő-
készlete.**

Gépész nélkül könnyen kezelhetők.
Ezen legújabb motorok terjesztése érdekében
használt gőzgépek cserébe vétetnek.

Ezen motorcséplő-készletek felülmúlhatlan kitűnősége felől tudakozódni lehet:

Báró Kemény József úrnál Maros-Németi (Erdély).
Zeykfalvi Zeyk Dániel főispán úrnál Nagy-Enyed.
Gróf Mikos Kelemen úrnál Magyar-Csesztve.
Meskó Jakab úrnál Csikmádéfalva stb. stb.

1454

Legbiztosabb olcsó üzem!

Árjegyzék kívánatra bérmentve.

„Grand Prix“ (a legnagyobb kitüntetés)

a saint-louis-i vilákiállításán.

Alfa Separator R. J.

Iroda és gyár: Budapest, VI., Lomb-utca 11.

Tejgazdasági Gépgyár.

Szállít tejgazdasági eszközöket és gépeket!

Jehenészetek, tejgazdasági telepek, tejszövetke-
zetek berendezése!

Mindig friss sajtoltó por és folyékony oltó!

Több mint 600 első díj!!!

Évi gyártás kb. 80,000 Alfa separator.

Árjegyzékkel, költségetéssel, utbaigazítással
készséggel szolgálunk. 1018.

Sz. 11,924—905.
árv.

Hirdetmény.

A jogi kiskorúság alatt álló Gróf Teleki Imrének, Szolnok-Dobokamegye területén levő Doboka, Poklóstelke és Szótelke községekben fekvő összes birtokai, az ezekhez tartozó maiomjogokkal, gazdasági és lakó épületekkel és tartozékokkal együtt életjáradék fizetése mellett eladatni határozottak.

Ezen birtokok terjedelme összesen körülbelül 2325 kataszt. hold, amelyből 787 kataszt. hold erdő, 1538 kataszt. hold szántó, kaszáló, legelő és rét; ezen kívül Doboka és Poklóstelke községben egy egy malom

Felhivatnak mindazok, kik ezen birtokoknak együttes és életjáradék fizetése mellett való megvételére pályázni kívánnak, hogy írásheli zárt ajánlataikat folyó évi augusztus 31. napjáig Kolozsvármegye árvaszékéhez. s illetve alulírott helyettes elnök kezéhez adják be.

Az ajánlat zárt borítéka »Ajánlat Gróf Teleki Imre birtokai megvételéhez« felirattal látandó el; továbbá az ajánlathoz 4000 korona készpénzből vagy óvadékképes értékpapírból álló óvadék csatolandó, illetőleg ennek a kolozsvári m. kir. adóhivatalhoz való letételét igazoló elismervény.

Ajánlat tevő ajánlatában kinyilatkoztatni köteles, hogy az ajánlati és a szerződési feltételeket ismeri és azoknak magát aláveti.

A részletes ajánlati és szerződési feltételek Kolozsvármegye árvaszékénél és ügyvéd Gajzágó Manónál (Kolozsvár, Unio-u. 24. sz.) megtekinthetők.

Kolozsvármegye árvaszékének, Kolozsvárt, 1905. július hó 26-án tartott tanács üléséből.

Dr. Rohonczy Lajos,

1598.

h. elnök.

DRÖSSLER KÁROLY

es. és kir. szab. gazdasági gépgyár

Budapest, VI. Váci-körút 59.

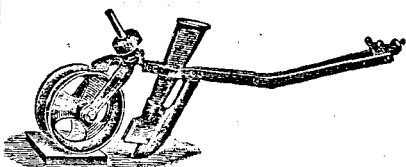
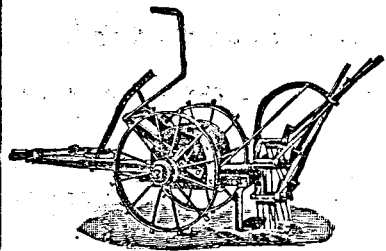
— Szabadalmazott —

BURGONYAKIEMELŐ

== GÉPEKET, ==

Legujabb **RÁKÓCZI-DRILL**

Vetőgépeket, Mútrágyaszórókat és mindenféle egyéb gazdasági gépet szállít szolid kivitelben kedvező ár- és fizetési feltételek mellett. — Árjegyzék és prospektus ingyen. 1449

Legteljesebb Magyar Levelező.

Levélminták, beadványok, folyamodványok, kérvények, családi, kereskedelmi és más levelek helyes szerkesztésére.

Szerkesztette: **KNORR ALAJOS** ny. kir. táblabíró.

Harmadik javított és bővített kiadás.

Ára füzve 6 kor., aranyozott vászonkötésben 7 kor. 20 fill.

ÖNÜGYVÉD vagyis gyakorlati utmutatás jogügyletek elintézésére, okiratok a beadványok szerkesztésére, a legujabb törvények alapján, 378 irónypéldával felvilágosítva bírák, ügyvédek, jegyzők és felek használatára, irta:**KNORR ALAJOS**

köz- és váltóügyvéd, III. oszt. vaskoronarend lovagja, ny. kir. ítélőtáblai bíró. 1460. II.

Hatodik egészen átdolgozott kiadás.

VI. egészen átdolgozott kiadás, a legujabban szentesített törvényekhez alkalmazva. Ára füzve 10 kor., bekötve 12 kor.

Ifj. **NAGEL OTTÓ** könyvkiadóhivatalában Budapest, VIII., Muzeum-körút 2. szám (a Nemzeti Színház bérházában)

BENZINMOTOROK, GŐZCÉPLŐKÉSZLETEK, ARATÓGÉPEK ÉS EGYÉB MEZŐGAZDASÁGI GÉPEK

legujabb szerkezetben és legjobb kivitelben kaphatók

1458

A m. kir. államvasutak gépgyárának vezérügynökségénél**Budapest, V. kerület, Váci-körút 32. szám**

Árjegyzéket és költségvetést kívánatra ingyen és bérmentve küldünk.

Erdélyi képviselő: **WESSEL LEÓ** Kolozsvár, New-York-szálloda.**BÜKKFA-SZÉN**

waggonszámra métermázsánként 2 koronak 80 fillérért Rettegi sz.v.v. állomáson waggonba rakva, lehát a legolcsóbban beszerezhető

Gróf Teleki László Gyula úr
erdélyrészi erdészeténél**Kecsed, u p. Nagy-Iklód.**

NB. Zsákban való szállítás rendelésénél a zsák önköltsége számíttatik fel; vagy zsákokat kérünk küldeni. Szállítunk szenet kisebb mennyiségben is, csak az illető küldjön zsákokat, vagy pedig a zsák árát is felszámítjuk.

Megrendeléseket szíveségből átvesz az „Erdélyi Gazda” kiadóhivatala is. 1423

Törlesztő kölcsönök.**Erdélyrészi Magyar Jelzálog Hitelbank**

Részvénytársaságnál

Kolozsvárott, Rózsa-utca 1. sz. (emelet.)

igen előnyös feltételű törlesztő kölcsönök kaphatók föld-birtokok és városi bérházakra.

Kölcsönkérvényekhez melléklendők: a legutóbbi hitelesített telekkönyvi kivonat és a hitelesített kataszteri birtokiv. — Bérházaknál a telekkönyv, házbéradó vallomás hitelesítve és az épület vázrajza. — Kölcsönök 400 koronától kezdődőleg bármily magas összegig kaphatók. — Becslési költség csak nagy összegű kölcsönöknél számíttatik, kisebbeknél az eljárás díjmentes. — Ügynökök közvetítésére nincs szükség, miután mindennemű felvilágosítással készséggel szolgál az

Igazgatóság.

1501

Hivatalos órák d. e. 9—1 óráig.

Gyors és olcsó lebonyolítás.

Mindennemű, vízben oldható és szavatolt beltartalmú **mútrágyafélék**, ugymint: csontliszt és ásványi **szuperfoszfátok**, valamint a tavaszi vetések trágyázására alkalmas különböző: nitrogén és káli tartalmu szuperfoszfátok és chilisalétrom a legjobb minőségben és a legkedvezőbb feltételek mellett kaphatók a:**Zalathnai Kénkovand-Ipar Részvénytársaságnál**Központi Irodája: **BUDAPESTEN, V. ker., Nádor-utca 4. szám**, a hová a rendelések és mindennemű kérdezősködések intézendők. Rendeléseket készséggel elfogad és közvetít az Erdélyi Gazda közvetítő osztálya. A gyár árjegyzéke lapunk minden számában található!

Trágyagypsz!

Mint az összes Erdélyi Gypszgyárak központi irodája, ajánlunk

kitünő erdélyi trágyagypszet!

A leghálásabb és legolcsóbb műtrágya az ERDÉLYI TRÁGYAGYPSZ amely különös sikerrel alkalmazható istállótrágya javítására és conserválására, luczerna, lóhere és a pillangós növények trágyázására, mészszegény vagy szikes talajok javítására, szőlőtrágyázásra, burgonya és konyhakertészethez.

Legolcsóbb árajánlással bármely vasuti állomásra készséggel szolgál a 1590

Magyar Gypszkereskedelmi Részvénytársaság,

BUDAPEST,

V., kerület, Dorottya-utca 9. szám.

Url Rezső

sertésbizományos

BUDAPEST,

VIII., Bérkocsis-utca 12.

Sertéseket

sovány és hizott állapotban a legmagasabb napi árakon értékesít.

1534.

Lónyiró ollók,

Marhanyiró ollók,

Ló- és marhanyiró gépek „HELIOS”
istálló lámpa stb. s egyéb gazdasági czikkek.

legjobb minőségben jutányos árban szerezhetők be

SCHOTTOLA ERNŐ

czégnél

BUDAPEST, VI-ik kerület Andrassy-ut 2. szám.

Árjegyzék ingyen és bérmentve. 1532.

A SMITH-PREMIER-IRÓGÉP

a világ legjobb gépe. — Grand Prix 1900. Paris.

300,000 darab Smith-Premier már használatban.

Vezérképviselő Erdély, Zsatmár- és Máramaros megyék részére:

Strasser Izidor

Kolozsvár, Wesselényi Miklós-utca 22.

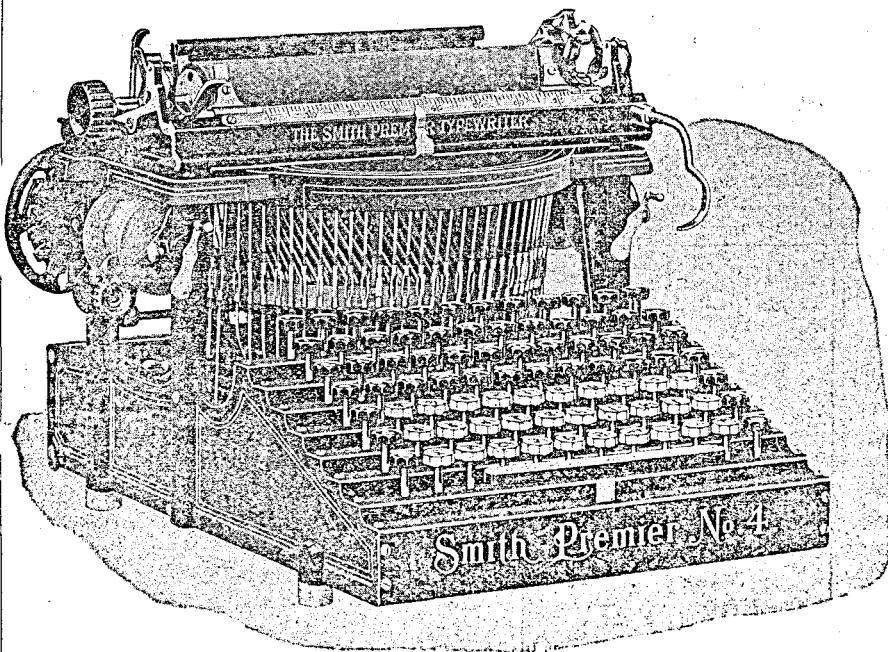
Központ:

Budapest, Andrassy-út 4.

Írógépmunkákat és sokszorosításokat a legjutányosabb árban elvállalok.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

1546.

Egyedüli FERLACHI gyártmány,

mely a bel- és külföldi gyártmányok közti versenyen a legelső díjat nyerte el.

Aranyérem Páris 1900. — 46 remekelés.

Ogris Márcus

fegyvergyár és (précios) puskműves

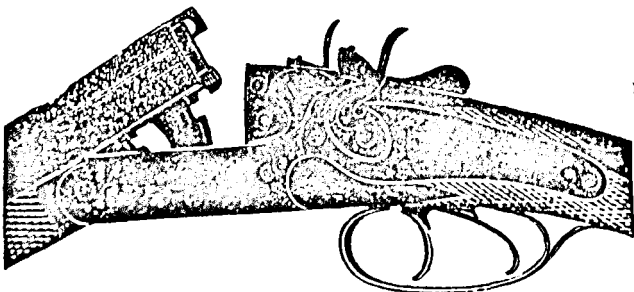
FERLACH (KARINTHIA) szállít elsőrangú bármily rendszerű vadász- és céllovó-fegyvereket legjobb és legpontosabb kivitelben Különlegesség nagyon könnyű DRILLING-fegyverekben. Súlyuk 2-8 — kilogramm.

Ujdonság: Browning-féle automatikus serót ismétlő fegyver 225 korona gyári árban.

Magyar árjegyzék kívánatra bérmentve.

Levelezés magyar!

Levelezés magyar

CLAYTON & SHUTTLEWORTH,
Budapest, Váci-körút 63.
Által a legolthatnyosabb árak mellett ajánlatnak:
Locomobil és gőzcséplőgépek,
szalmakazalozók, járgány-cséplőgépek, lóhere-cséplők,
tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek,
szénagyűjtők, boronák, sorvatógépek, Planet jr.
kapálók, szecskavágók, répvágók, kukorica-
morzsolók, darálók, őrlőmalmok, egytemes
szél-ekék, 2- és 3-vasú ekék és minden
egyéb gazdasági gépek.

1242

1465.

Eredeti OSERS és BAUER motorok
BUDAPEST, VI., Podmaniczky-utca 18.
Motorgyár és vasöntöde: Bécs.
Benzin- és petroléum-motorok és locomobilok, szilvő-gáz-motortelepek
2-3 fill. üzemköltséggel. — Kedvező fizetési feltételek. — Elsőrangú
gyártmány. — Költségvetés és árjegyzék ingyen.

Birtok bérbeadás

Gróf Nemes János ur Ó méltósága tulajdonát képező 2200 magyar hold pestmegye Sári község határába fekvő birtokát

bérbe adja.

Érdeklődők minden irányba felvilágosítást kaphatnak Gáspár József uradalmi igazgatónál Hidvég, posta Brassóféldvár.

1593

BAZALTFESTÉK

a legtokéletesebb és legyegyszerűbb hidegvizfesték homlokzatok és helmázolások részére. — Viharálló, mosható, tűzbiztos. —

MIKROSOL

a legjobb és leghathatósabb szer fagomba, falmállás, nyálka és penészgomba, valamint ezek okozta nedvesség és dohos vegő ellen. — Ajánlattal és prospectussal szívesen szolgálnak az egyedüli gyárosai

Lutz Ede és Társa, festékgyár

BUDAPEST, VII., Órnagy-utca 4.
1568 II.

GANZ és TÁRSA

vasöntő és gépgyár részvénytársaság
• LEOBESDORF. • BUDAPEST. • RATIBOR. •
Városi üzlet: BUDAPEST, Ferencziek-tere 2.

Ajánlja:

Hengerszékeit (Mechwart szabadalma) darálás-, felbontás-, kiörlés- és simára örléshez, önműködő lisztkeverő gépeit, hámozó-, koptató- és egyéb malomgépeit, mint felvonókat, szitákat, szállítócsigákat-, zsákfelvonókat-, detachurók- és egész malomberendezéseket.

Turbinákat, forgó ekéket gőz-, petroléum- és electromos hajtással.

Elektromos világítási és erőátviteli telepeket. Mindennemű kéregöntvény.

Bánki rendszerű benzin és petroléum motorokat és locomobilokat.

Az 1900-ik párisi kiállításon 6 díjjal és 8 aranyéremmel kitüntetve. 1485

A legjobb minőségű juta- és len-

ZSÁK,

vizhatlan kazal-, gép- és szekér-

PONYVA

bármily méretben a legolcsóbb gyári árban kapható 1451

FISCHER J.

ponyva- és zsákruházában BUDAPEST, V., Nádor-u. 31-33.

KÖLCSÖN-PONYVÁK

a hordás és cséplés időnyero mérsékelt kölcsön-díj mellett. — Sodrott szőlőkötöző-fonalak, sokkal jobb a raffiánál.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10. II. em.
Alakult 1900.

Biztosítéki alap:

Alapítványok	Korm. hozzáj. elemi ágazatban	400.000.— K.
	Alapítók	1.278.240.— "
	élet	200.000.— "
Tartalékok		455.436.11 "
Összesen:		2.333 676.11 K.

1901. évi fölösleg . . . . . 90.349.— K
1902. " " . . . . . 59.782.36 "
1903. " " . . . . . 109.331.73 "
1904. " " . . . . . 72.438.23 "

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módozatok szerint.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok díj-arányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből ugy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kaptak.

Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. 1903. évben jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatérítést kaptak. 1904. évben a jégkár ellen biztosítottak 2%-os díjvisszatérítésben részesülnek.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványnyal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál.

1013 **az igazgatóság.**